

Developing a Recovery Management Model for Sports Elites (Champions, Coaches, Referees, and Managers) with a Circular Economy Approach

Seyede Kazhal Mirhbeygi

Ph.D. Student in Sport Management,
Non-Governmental-Non-Profit
Eyvanekey University, Eyvanekey,
Iran.

Seyede Faride Hadavi *

Corresponding Author, Professor,
Faculty of Humanities, Department
of Physical Education, Eyvanekey
University, Eyvanekey, Iran.

Abstract

This research aimed to design a model for the recovery management of elite sports athletes, including champions, coaches, referees, and managers, based on the circular economy approach. The research was fundamental and qualitative in nature and with a data-based theory strategy. The participants were retired elite sports athletes and experts in the field of sports and economics in Iran, who were selected through theoretical and purposeful sampling. Data collection was conducted through 15 semi-structured interviews, and data analysis was conducted simultaneously with collection in three stages of open, axial, and selective coding. In the initial stage, 974 codes were extracted, which were reduced to 394 codes, 171 concepts, and 31 subcategories after refinement. Then, the relationships between causal, contextual, intervening conditions, strategies, and outcomes were explained in the form of a paradigmatic model, and finally, the final theory was formulated. The findings showed that the model for the recovery management of elite sports athletes with a circular economy approach provides a comprehensive framework for the sustainable use of human capital in sports. This model emphasizes the management of the elite cycle, including attracting, nurturing, retaining, and returning elites, so that the experience and

* Corresponding Author: Fa.hadavi1816@eyc.ac.ir

How to Cite: Mirhbeygi, S.K. & Hadavi, S.F. (2026). Developing a Recovery Management Model for Sports Elites (Champions, Coaches, Referees, and Managers) with a Circular Economy Approach. *New Approaches in Sports Mmanagement*, 14(52), 104-143

knowledge of the elites are transferred to the next generations. Also, the circular economy approach in this model means the optimal use of human resources and capacities and preventing their waste. The results of the research indicate that effective management of the elite cycle can pave the way for sustainable development in sports.

Extended Abstract

Introduction

Circular economy, as an emerging method in social innovation, increases the economic value of countries by reducing waste and reusing resources. This approach, emphasizing resource efficiency and end-of-life considerations, seeks to minimize waste and maximize resource use. In this regard, returning sports elites to the sports cycle is not only a humane act, but also an action to increase resource efficiency and extend their useful life. By examining the position of sports as an important industry in the 21st century, this research seeks to design a model for managing the recovery of sports elites (champions, coaches, referees, and managers) with a circular economy approach. The aim of the research was to design a model for managing the recovery of sports elites (champions, coaches, referees, and managers) with a circular economy approach.

Methods

The present study is grounded theory in terms of its fundamental purpose and based on a systematic or systematic approach, and due to the use of a qualitative method. The strategy of this grounded theory research is based on the principle of epistemology and the type of interpretive research. The participants of the qualitative part of the research were all retired sports elites (champions, referees, managers, referees) and experts in the field of sports and economics in Iran (until theoretical saturation was achieved) (N=15). The data collection method in this research strategy was semi-structured interviews based on purposeful theoretical sampling. Data analysis was based on open, axial and selective coding. The final theory was developed by writing a narrative around a specific axis and it was stated how specific factors affected the central phenomenon and, as a result, specific relationships were adopted with specific outcomes. And finally, the paradigm model was refined and presented in the form of a final model or theory. This research has been studied and reviewed by three sports management professors, and finally, at the beginning of the research, the tendencies and directions of this research were clearly explained. Due to the audit method of this research, which was semi-structured interviews, the derived categories were shown to the interviewees at each stage of data collection and analysis to verify the accuracy of the content. After the formation of the theory, the prepared paradigm model was presented to all these people so that they could express any ideas for changing, deleting, or modifying it, and some suggestions were made for correcting or changing the theory.

Results

There were 15 participants in this study, 12 of whom were male and 3 were female. 12 of the participants had a PhD; 2 were PhD students; and 1 had a master's degree. Almost all of the participants except 1 had more than 20 years of service experience and were active in executive and academic fields. In the initial coding stage, all key points of the interviews were listed and a code (a title) was assigned to each point, and a total of 974 primary codes were obtained, including 220 background conditions, 176 causal conditions, 207 focal phenomena, 226 intervening conditions, 92 strategies and necessary actions, and 53 consequences. In the secondary (open) coding stage and the formation of subcategories, the primary codes (one reason for their large number) were converted into secondary codes. Each secondary code itself represents several primary codes, and several secondary codes became a concept. And from the obtained concepts, subcategories were formed. The results of open coding included 394 secondary codes (70 background conditions, 63 causal conditions, 90 central phenomena, 103 interfering conditions, 46 strategies, and 22 consequences), 171 concepts (37 background conditions, 27 causal conditions, 36 central phenomena, 43 interfering conditions, 17 strategies, and 11 consequences), and 31 subcategories (6 background conditions, 5 causal conditions, 7 central phenomena, 8 interfering conditions, 3 strategies, and 2 consequences). After determining the 31 subcategories, the stage of constructing the main categories of the theory was presented. In the central coding stage, a grounded theory analysis was performed. And the relationship between the categories produced in the open coding stage was established. In the theorizing stage (selective coding), the categories were systematically linked to each other to transform the analyses into theory. In a way that the central category was systematically linked to other categories and their relationship was presented within the framework of a narrative, and the categories that needed further improvement and development were modified.

Conclusion

It showed that the final model, the theory of management of recovery of sports elites (champions, coaches, referees and managers) with a circular economy approach, provided a comprehensive framework for understanding and managing the recovery of sports elites with a circular economy approach. And the management of the elite cycle for sustainable development is the final result of this model. With the effective management of the elite cycle (attracting, nurturing, retaining and returning elites), sustainable development in sports can be achieved. This cycle includes the entry of new talents, their cultivation by experienced coaches and managers, retaining elites in the field of sports and finally returning their experiences and knowledge to the next generations. And the circular economy approach in this model means the optimal use of resources and capacities and preventing their waste. Considering the consequences: the results of actions and interactions, such as managing the elite cycle in sports, the circulation of sports elites or the elite

cycle in sports, and optimizing the elite cycle in sports with a circular economy approach, it is suggested that incentive systems be developed to attract and retain elites in the sports cycle. So that: A comprehensive strategic document for managing the elite cycle in sports should be developed, which includes goals, policies, programs, and evaluation indicators. This document should be periodically reviewed and updated. A specialized institution or committee should be formed at the level of the Ministry of Sports or sports organizations to be responsible for planning, implementing, and monitoring the elite cycle.

Keywords: recovery management, sports elites, circular economy, elite cycle, sustainable development

JEL Classification: Sports Economics; Labor Issues, Environment and Development; Sustainability, Human Capital; Skills; Labor Productivity

Ethical Considerations

Following ethical guidelines:

All stages of this research were conducted in accordance with the principles and standards of research ethics. Participants participated in the study with full knowledge of the research objectives and their informed consent was obtained. Also, confidentiality of information and anonymity of respondents were observed at all stages of data collection, analysis, and reporting.

Conflict of interest:

The authors declare that there is no conflict of interest in conducting and publishing this research. This article has not been previously published in any other journal or magazine and has not been submitted to any other journal at the same time. Also, all rights related to the content, tables, and other research data will be transferred to the publisher in accordance with the publication rules.

انجمن علمی مدیریت ورزشی ایران

----- رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی -----

دوره ۱۴، شماره ۵۲، بهار ۱۴۰۵، ۱۰۴-۱۴۳

ntsmj2.issma.ir

<https://doi.org/10.22034/ntsmj.2026.2053279.1177>

تدوین الگو مدیریت بازیابی نخبگان ورزشی (قهرمانان، مربیان، داوران و مدیران) با رویکرد اقتصاد چرخشی

دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه غیردولتی- غیرانتفاعی ایوانکی،
ایوانکی، ایران

سیده کژال میره بیگی

استاد، دانشکده علوم انسانی، گروه تربیت بدنی، دانشگاه ایوانکی، ایوانکی ایران

سیده فریده هادوی

چکیده

این پژوهش با هدف طراحی مدل مدیریت بازیابی نخبگان ورزشی شامل قهرمانان، مربیان، داوران و مدیران، بر پایه رویکرد اقتصاد چرخشی انجام شد. پژوهش از نوع بنیادی و با رویکرد کیفی و راهبرد نظریه داده بنیاد بود. جامعه مشارکت کنندگان را نخبگان بازنشسته ورزشی و خبرگان حوزه ورزش و اقتصاد در ایران تشکیل دادند که با نمونه گیری نظری و هدفمند انتخاب شدند. گردآوری داده‌ها از طریق ۱۵ مصاحبه نیمه ساختاریافته انجام شد و تحلیل داده‌ها همزمان با جمع آوری، در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی صورت گرفت. در مرحله اولیه، ۹۷۴ کد استخراج شد که پس از پالایش به ۳۹۴ کد، ۱۷۱ مفهوم و ۳۱ طبقه فرعی تقلیل یافت. سپس روابط میان شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها در قالب مدل پارادایمی تبیین شد و در نهایت نظریه نهایی تدوین شد. یافته‌ها نشان داد مدل مدیریت بازیابی نخبگان ورزشی با رویکرد اقتصاد چرخشی، چارچوبی جامع برای بهره‌گیری پایدار از سرمایه انسانی ورزش ارائه می‌دهد. این مدل بر مدیریت چرخه نخبگی شامل جذب، پرورش، حفظ و بازگرداندن نخبگان تأکید دارد؛ به گونه‌ای که تجربه و دانش نخبگان به نسل‌های بعدی منتقل شود. همچنین رویکرد اقتصاد چرخشی در این مدل به معنای استفاده بهینه از منابع و ظرفیت‌های انسانی و جلوگیری از هدررفت آن‌هاست. نتایج پژوهش بیانگر آن است که مدیریت مؤثر چرخه نخبگی می‌تواند زمینه‌ساز توسعه پایدار در ورزش باشد.

کلیدواژه‌ها: مدیریت بازیابی، نخبگان ورزشی، اقتصاد چرخشی، چرخه نخبگی، توسعه پایدار

* نویسنده مسئول: Fa.hadavi1816@eyc.ac.ir

این مقاله برگرفته از رساله دکتری مدیریت ورزشی در گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه ایوانکی است.

مقدمه

اقتصاد چرخشی^۱ یکی از روش‌های نوظهور و مهم در زمینه نوآوری اجتماعی است که موجب افزایش ارزش اقتصادی برای کشورها می‌شود (محبت‌طلب و باقری ۱۴۰۳). افزایش حساسیت و مشارکت اجتماعی در حفظ مدیریت بازیابی^۲ منابع انسانی در کنار تمایل به مدیریت هزینه‌ها باعث می‌شود که اقتصاد چرخشی در آینده اهمیت بیشتری پیدا کند لذا استفاده مجدد از نیروی انسانی جزو فرصت‌های کسب و کار این حوزه خواهد بود (بی آزار و همکاران، ۲۰۱۹). اقتصاد چرخشی در عمل، به معنای کاهش ضایعات به حداقل ممکن است. هنگامی که یک محصول به پایان عمر خود می‌رسد، مواد آن تا آنجا که ممکن است در چرخه اقتصاد نگهداری می‌شود. می‌توان آنها را بارها و بارها استفاده و در نتیجه، ارزش بیشتری ایجاد کرد (طلایی، ۲۰۲۳).

درباره اقتصاد تعاریف مختلفی توسط اقتصاددانان ارائه شده است. از نظر آنان، اقتصاد علم بررسی ماهیت و علل ثروت از طریق قوانین تولید و توزیع است (Smith & Alexandra, 2008). رودری و همکاران (۲۰۲۳) نیز اقتصاد را مطالعه رفتارهای انسان در زندگی شغلی و حرفه‌ای به منظور کسب درآمد معرفی کرده است. از سوی دیگر، یکی از تعاریف اقتصاد در فرهنگ لغت آکسفورد^۳ چنین است: «اقتصاد، مجموعه بزرگی از فعالیت‌های به هم پیوسته تولیدی و مصرفی است که به تعیین چگونگی تخصیص منابع کمیاب کمک می‌رسانند.» اما در بیزینس دیکشنری، اقتصاد به صورت «شبه‌ای از تولیدکنندگان، توزیع‌کنندگان و مصرف‌کنندگان کالاها و خدمات در یک مکان، منطقه یا کشور» تعریف شده است (Bussiness Dic, 2017). تا قبل از قرن بیستم میلادی، تعداد معدودی از کشورها به رشد اقتصادی و عوامل تعیین‌کننده آن اهمیت می‌دادند. به مرور، با افزایش این اهمیت، رشد اقتصادی در کشورها نیز افزایش یافت تا جایی که امروزه تقریباً در همه کشورها به آن پرداخته می‌شود زیرا رشد و توسعه اقتصادی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین اهداف هر کشور است؛ دلیل آن مزایای فراوانی مانند بهبود کیفیت زندگی، کاهش فقر و بیکاری است (طاهری و همکاران، ۲۰۲۰). در همین راستا امروزه ورزش به‌عنوان یکی از ارکان رشد

1 . Circular Economy

2 . Recovery Management

3. Oxford Advanced Learner's Dictionary

اقتصادی کشورها، به حساب می آید. نقش ورزش در حفظ تندرستی (Marcellini, 2018)، اوقات فراغت (Svensson & Hambrick, 2018)، بهبود کیفیت زندگی شهروندان (Muhammed & Abubakar, 2019)، اشتغال و کسب درآمد (رضایی و صالحی پور، ۲۰۱۸)، تبلیغات و رسانه‌ها (رضایی صوفی و همکاران، ۲۰۱۷) و بازاریابی (نصیرزاده و همکاران، ۱۳۹۸) و سهم آن در تولید ناخالص ملی (میرزمانی، ۲۰۱۱) موجب شده است که جایگاه قابل توجهی در میان صنایع پیدا کند. برای مثال کشور آلمان به‌عنوان پیشرو در حوزه اقتصاد و صنعت، بخش زیادی از تولید ناخالصی داخلی خود را از طریق رشد اقتصادی صنعت ورزش تأمین می‌کند (طاهری و همکاران، ۲۰۲۰). همچنین در سال‌های اخیر توجه پژوهشگران و نهادهای سیاست‌گذار به پیوند میان مدیریت سرمایه انسانی ورزش و الگوهای پایدار اقتصادی افزایش چشمگیری یافته است؛ به گونه‌ای که گزارش‌های راهبردی منتشرشده توسط کمیته بین‌المللی المپیک^۱ (۲۰۲۴) و برنامه محیط‌زیست سازمان ملل^۲ (۲۰۲۵) بر ضرورت استفاده از اصول اقتصاد چرخشی برای حفظ، بازتوانی و بازه‌کارگیری سرمایه‌های انسانی نخبه در نظام ورزش تأکید کرده‌اند. همچنین تجربه‌های اجرایی رویدادهایی مانند المپیک پاریس ۲۰۲۴ نشان داده است که رویکردهای چرخه‌ای نه تنها در مدیریت منابع مادی بلکه در مدیریت مسیر حرفه‌ای قهرمانان، مربیان، داوران و مدیران ورزشی نیز قابل تعمیم است؛ به‌ویژه در شرایطی که نهادهایی نظیر فیفا برنامه‌های انتقال دانش، بازیابی شغلی و بازچرخانی نقش‌های حرفه‌ای را برای نخبگان بازنشسته یا نیمه‌فعال توسعه داده‌اند (Federation International de Football Association, 2025). این تحولات نشان می‌دهد ادبیات جدید مدیریت ورزش به سمت طراحی الگوهای یکپارچه‌ای حرکت کرده است که در آن حفظ ارزش سرمایه انسانی نخبه، کاهش اتلاف تجربیات و بازگردانی هدفمند آنان به چرخه بهره‌وری، به‌عنوان مؤلفه‌های کلیدی مدل‌های نوین مدیریت بازیابی نخبگان ورزشی با رویکرد اقتصاد چرخشی مطرح شده‌اند.

به‌طور کلی، انسان همواره در تأمین نیازهای خود سعی دارد تا با صرف حداقل تلاش یا هزینه، حداکثر نتیجه را به‌دست آورد و این راه و روش، مبتنی بر «اصول اقتصادی» است.

1 . International Olympic Committee (IOC)

2 . United Nations Environment Programme (UNEP)

بنابراین، می‌توان اقتصاد را علمی، اجتماعی تعریف کرد که رفتار و روابط انسان را در راه رسیدن به درآمد و سودآوری، تولید، توزیع و مصرف کالاها و خدمات مطالعه می‌کند (Stambulova, et al., 2020). از این منظر رد پای اقتصاد در بسیاری از حوزه‌ها همچون سیاست، موضوعات اجتماعی، محیط زیست و درنهایت ورزش قابل مشاهده است. علاوه بر اینکه با توجه به گسترش ورزش در حوزه سیاست و علوم اجتماعی و بسیاری موارد دیگر، بیش از سایر حوزه‌ها دارای وجوه قابل بررسی در حوزه اقتصادی باشد درنهایت با توجه به اینکه ورزش به‌عنوان پدیده‌ای که بسیاری از ابعاد جامعه نظیر بازرگانی، سیاسی، حقوق، آموزش را در بر دارد، به ناچار با علوم و دانش اقتصاد در ارتباط است (هادوی، ۱۳۹۹).

اما با توجه به اهمیت منابع انرژی در لایه‌های زندگی امروزی بشر (منابع انسانی نیز در این طبقه‌بندی قرار می‌گیرند)، «جذب و حفظ استعدادها» و نیز «بهره‌وری از منابع برای پایداری و رقابت‌پذیری» دو عامل بسیار اساسی در مطالعات اقتصادی امروز محسوب می‌شوند. از این دو مورد، «بهره‌وری منابع» به موضوعات متعددی نظیر انجام کارها، به نحو بهتر و با انرژی کمتر، و بهینه‌سازی ارتباط موجود بین خروجی محصول و ورودی منابع اشاره دارد. این امر بدان معناست که چشم‌انداز «چرخه زندگی» و ملاحظات «پایان عمر مفید محصول» باید در نظر گرفته شود. در پروژه «سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه»، رهنمودهای سیاستی جهت بهره‌وری انرژی و گذار از طریق «اقتصاد چرخشی» ارائه شده است که نتایج اقتصادی مفیدی به همراه دارد (هادوی، ۱۳۹۹). این تحقیق نیز بازیابی نخبگان حوزه ورزش را با بهره‌گیری از این مفهوم اقتصادی، مورد بررسی قرار داده است زیرا به استناد مطالب ارائه شده قبلی، نخبگان ورزشی از دوره ورود به دبستان، به‌عنوان منابع ورودی، تحت پردازش و پرورش ارگان‌ها و نهادهای مختلف قرار می‌گیرند و درنهایت به‌عنوان نخبگان ورزشی از این فرآیند خارج می‌شوند. بنابراین تلاش برای بازگرداندن آنها به چرخه ورزش، صرفاً یک عمل انسانی نیست بلکه رفتاری مبتنی بر استراتژی‌های اقتصاد چرخشی در جهت «بهره‌وری منابع» با چشم‌انداز افزایش طول عمر مفید آنان تلقی می‌شود. جهت درک بهتر و در تشریح ساده اقتصاد چرخشی می‌توان آن را یک نظام اقتصادی تعریف کرد که هدف آن، کمینه کردن ضایعات و بیشترین استفاده از منابع است (شاخص‌های اصلی اقتصادی، ۲۰۱۹). این رویکرد بازسازی‌کننده در مقابل رویکرد سنتی

اقتصاد خطی قرار می‌گیرد که در آن مدل تولید به صورت دریافت مواد اولیه، تولید و دورانداختن است (Geissdoerfer, et al., 2017).

در جمع‌بندی موارد فوق، جایگاه ورزش به عنوان یک صنعت با پتانسیل تولید و ارائه خدمات معلوم و مشخص شد که این تولیدات تنها در تولید تجهیزات و کالا و البسه محدود نمی‌شود بلکه می‌توان گفت آنچه در فرآیند پرورش نخبگان ورزشی اتفاق می‌افتد یکی از تولیدات مهم این صنعت محسوب می‌شود. به کارگیری مجدد قهرمانان و نخبگان بعد از دوران بازنشستگی حرفه‌ای، یا به عبارت دیگر، بازگشت آنان به چرخه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای، دغدغه اصلی محقق بوده که تلاش دارد با طراحی مدل مدیریت بازیابی نخبگان ورزشی (قهرمانان، مربیان، داوران و مدیران) با رویکرد اقتصاد چرخشی، راهکار مناسبی در جهت ارتقا و توسعه ورزش ایران ارائه دهد. این موضوع در صنعت ورزش به عنوان یکی از صنایع مهم قرن بیست و یکم که هم سرمایه‌های انسانی و هم سرمایه‌های مالی زیادی در آن به عنوان منابع ورودی و خروجی، باید مورد توجه قرار گیرند، قابلیت بررسی دارد. با نگاهی به زندگی قهرمانان و نخبگان ورزشی می‌توان مشاهده کرد که از مرحله شروع یا ورود فرد به دنیای ورزش و سپس مرحله رشد و تخصص و بعد آن مرحله تکامل و استادی تا در نهایت مرحله نهایی یا تثبیت، چه هزینه‌هایی از طرف جامعه خواهد شد. این در حالی است که باید توجه کرد که در زندگی هر قهرمان و نخبه ورزشی مرحله عدم استمرار نیز وجود دارد که به معنی آن است که طول زندگی قهرمانی و حرفه‌ای هر ورزشکاری حد و مرز مشخصی دارد و این تا حدودی به ماهیت پویای ورزش مرتبط است.

همچنین با نگاهی فراتر، مدیران نخبه ورزشی نیز در چارچوب فرآیند قهرمانی و حرفه‌ای قرار می‌گیرند زیرا برای پرورش یک مدیر، مربی یا داور موفق نیز پیوستار ورود تا تکامل باید طی شود و در نهایت روزی تمامی این قهرمانان، مربیان، داوران و مدیران به دوران بازنشستگی خواهند رسید. اما آیا این پایان راه این حجم از انباشتگی دانش و تجربه و مهارت در دنیای ورزش خواهد بود؟ آیا سرمایه‌های فراوان مالی و انسانی که برای به ثمر رسیدن این قهرمانی و نخبگی صرف شده است، قابلیت برگشت را از نظر اقتصادی خواهد داشت؟ برای پاسخگویی به این سؤالات باید به سراغ اقتصاد چرخشی و چرخه مدیریت بازگشت سرمایه آن رفت و همانگونه که در موضوع اقتصاد چرخشی مطرح شد، تلاش شود تا با استفاده از به کارگیری مجدد قهرمانان و نخبگان بعد از دوران بازنشستگی حرفه‌ای آنان، این

همه صرف هزینه مالی و فکری را بازیابی نموده و به اشکال مختلفی به‌طور مجدد بهره‌برداری کرد. به‌طور مثال قهرمانان ورزشی می‌توانند بعد از دوران بازنشستگی حرفه‌ای خود به‌عنوان مدرس رشته و یا مربی و یا مدیران به‌عنوان مشاوران ادامه فعالیت داشته و حاصل تجربیات خود را به نسل‌های بعد منتقل نمایند؛ درست مانند همان چرخه بازیافت مواد صنعتی اما با رویکرد انسانی و در صنعت ورزش.

بنابراین مقوله انتقال در زندگی فرد (سازمان) به‌عنوان امری اجتناب‌ناپذیر و غیرقابل پیش‌بینی، می‌تواند موجب آرامش، بحران و یا هر دو باشد. همچنین بازنشستگی (کناره‌گیری یا کنار گذاشتن) نخبگان ورزشی را به دلایلی مانند سن، افت عملکرد، مشکلات جسمی و روانی، آسیب‌ها و قوانین کشور ایران، نوعی انتقال تلقی کرد. در نتیجه تبیین «ورزش ایران به‌عنوان یک صنعت» نیاز به تحلیل این صنعت دارد. از جمله:

• تحلیل اقتصادی ورزش از بعد رکود یا رونق: رکود، در قالب مواردی مانند عدم پرورش مربیان، داوران و مدیران بین‌المللی و عدم کسب جایگاه‌های بین‌المللی نظیر، قهرمانی آسیا. و رونق، در قالب گسترش ورزش در تمام سطوح جامعه به‌عنوان مواد خام حوزه قهرمانی و حرفه‌ای.

• تحلیل رویکرد هزینه-فایده: هزینه، در قالب میزان هزینه‌های قابل توجیه در تربیت نیروی انسانی و زیرساخت‌ها از ورود به نظام آموزشی در سطح دبستان به‌عنوان مستعدین ورزشی تا حضور در میادین جهانی به‌عنوان نخبگان ورزشی؛ فایده، در قالب کسب جایگاه قهرمانی آسیا در جهت ارتقای اعتبار ورزش کشور، عقد قراردادهای مربیان لژیونر ایرانی در آسیا و جهان، قضاوت داوران ایرانی در میادین معتبر بین‌المللی و کسب کرسی‌های جهانی مدیریتی توسط رؤسا و کارشناسان خبره ایرانی.

به‌طور کلی به نظر می‌رسد جامعه ورزش با مشکل بزرگی روبه‌روست و آن‌هم عدم بهره‌مندی از گنجینه‌ای از دانش و تجارب نخبگان ورزشی است. هرچند به‌صورت پراکنده تحقیقاتی درخصوص مشکلات متعدد قهرمانان ورزشی بعد از کناره‌گیری از ورزش حرفه‌ای انجام شده است، اما این‌گونه تحقیقات از دو دیدگاه قابل تعمق داشتند:

۱- اکثریت تحقیقات خارجی و داخلی با محوریت بازنشستگی ورزشکاران (ورزشکار-محور) انجام شده‌اند.

۲- اکثریت تحقیقات فقط به بیان مشکلات بازنشستگی پرداخته‌اند.

اما در تحقیق حاضر، مسئله محقق با محوریت مشکلات ورزش (ورزش - محور) انجام شد. در واقع مسئله اصلی تحقیق آن است که مدلی طراحی شود تا تجارب و دانش نخبگان ورزشی بازنشسته (اعم از ورزشکار، مربی، داور و مدیران)، به عنوان یک محصول ارزشمند به چرخه ورزش بازگردد. با توجه به این نگاه و رویکرد اقتصاد چرخشی در به کارگیری مجدد سرمایه‌های ورزش ایران، محقق تلاش دارد تا با ارائه یک مدل بازیابی برگرفته از رویکرد اقتصاد چرخشی در حوزه صنعت، دانش، تجربه، غرور ملی و افتخارات و به طور کلی گنجینه داشته‌های نخبگان ورزشی، امکان مدیریت مطلوب را در سطح حکمرانی ورزش فراهم نماید. حال پرسش اساسی این است که مدل مطلوب بازیابی نخبگان ورزشی مبتنی بر رویکرد اقتصاد چرخشی برای تحقق مدیریت کارآمد در نظام حکمرانی ورزش چه ویژگی‌ها، ابعاد و مؤلفه‌هایی باید داشته باشد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، بنیادی و از حیث رویکرد، کیفی و مبتنی بر نظریه داده‌بنیاد با رویکردی نظام‌مند است. این پژوهش بر مبنای پارادایم تفسیری و با تکیه بر مبانی معرفت‌شناختی مرتبط با آن انجام شده است. به منظور تدوین نظریه، از رویکرد نظام‌مند کشف «نظریه» از «داده» بر اساس الگوی استراوس و کوربین استفاده شد (Strauss & Corbin, 1990). مشارکت‌کنندگان بخش کیفی شامل نخبگان ورزشی بازنشسته (قهرمانان، داوران و مدیران) و نیز خبرگان حوزه ورزش و اقتصاد ایران بودند که تا دستیابی به اشباع نظری انتخاب شدند. روش گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه‌ساختاریافته مبتنی بر نمونه‌گیری نظری هدفمند بود؛ به گونه‌ای که انتخاب هر مشارکت‌کننده بر اساس نتایج تحلیل نمونه‌های پیشین صورت گرفت. فرآیند مصاحبه‌ها تا رسیدن به اشباع نظری و کفایت داده‌ها ادامه یافت و در نهایت با انجام ۱۵ مصاحبه به مدت مجموع ۹۷۵ دقیقه خاتمه یافت که شامل ۱۲ مصاحبه حضوری و ۳ مصاحبه تلفنی ضبط‌شده بود. همچنین سؤالات مصاحبه نیمه‌ساختاریافته پژوهش حاضر بر اساس مدل پارادایمی و در راستای شناسایی ابعاد مدیریت بازیابی نخبگان ورزشی با رویکرد اقتصاد چرخشی طراحی شد؛ به گونه‌ای که در بخش شرایط زمینه‌ای از مشارکت‌کنندگان درباره علل اثربخش نبودن راهبردهای دولتی و سرمایه‌گذاری‌های مالی در بازیابی نخبگان و میزان نقش سرمایه‌های دانشی و افتخارات آنان

در حکمرانی ورزش پرسش شد. در بعد شرایط علی عوامل مؤثر بر ورود نخبگان به چرخه اقتصاد و زمان اثربخشی سرمایه‌گذاری‌ها بررسی گردید. در محور پدیده اصلی نحوه تحلیل هزینه-فایده، سازوکار انتقال نخبگان بازنشسته به نقش‌های جدید و اثر دانش آنان بر اقتصاد چرخشی مورد سؤال قرار گرفت. در شرایط مداخله‌گر عوامل تسهیل‌کننده و بازدارنده، موانع بازگشت به کار و چالش‌های صنعت ورزش تحلیل شد. در بخش راهبردها اقدامات لازم برای به‌کارگیری مجدد و بازگشت سرمایه انسانی بررسی شد. در نهایت پیامدهای اجرای مدیریت بازیابی نخبگان ورزشی با رویکرد اقتصاد چرخشی از دید خبرگان تبیین شد. روش تحلیل داده‌ها در نظریه داده‌بنیاد براساس کدگذاری باز، محوری و انتخابی صورت می‌گیرد که روش اساسی برای مفهوم‌سازی و تعیین مقوله‌ها است (Strauss & Corbin, 2008). در فرآیند کدگذاری، مفاهیم تشخیص داده و ابعاد و خصوصیات آن در داده‌ها کشف می‌شوند (دانایی‌فرد و اسلامی، ۲۰۱۱). سه مرحله کدگذاری این تحقیق به این صورت انجام گردید: کدگذاری باز^۱ (اولیه) از طریق درک مفهوم یک پیشامد و انتخاب یک نام برای آن و از طریق فن مقایسه مستمر انجام شد یعنی فرآیند تحلیلی که از طریق آن، مفاهیم شناسایی شد. در گام بعدی «ویژگی‌ها یا مشخصه‌های^۲» هر طبقه (مقوله) که بیان‌کننده ممیزات و طبقه‌ها (مقوله‌ها) یا خصوصیات تفصیلی هر طبقه است مشخص شد. این مشخصه‌ها، مفاهیم یا طبقه‌های فرعی هستند که طبقه اصلی از جمع‌بندی آنها حاصل شده است. در کدگذاری محوری^۳ (ثانویه)، پژوهشگر یکی از طبقه‌ها را به‌عنوان طبقه محوری انتخاب کرد و آن را تحت عنوان پدیده محوری در مرکز فرآیند، مورد کاوش قرار داده و ارتباط سایر طبقه‌ها را با آن مشخص کرد. ارتباط سایر طبقه‌ها با طبقه محوری می‌تواند در پنج عنوان شرایط علی، راهبردها، بستر حاکم، شرایط مداخله‌گر و نتایج و پیامدها تحقق داشته باشد (Strauss & Corbin, 1998). کدگذاری انتخابی^۴ مرحله اصلی نظریه‌پردازی است که براساس نتایج دو مرحله قبلی کدگذاری، به تولید نظریه می‌پردازد. به این ترتیب که مقوله محوری به شکلی نظام‌مند به دیگر مقوله‌ها ربط داده شد و روابط بین آنها اثبات پژوهشی شد و طبقه‌هایی را که به بهبود و توسعه بیشتری نیاز داشتند، اصلاح شد. درحقیقت، پژوهشگر با

-
1. Open coding
 2. Properties
 3. Axial coding
 4. Selective coding

کنار هم نهادن طبقه‌ها و براساس روابط بین آنها، یک تصویر ایجاد کرد و تمام رویه‌ها در این استراتژی داده‌بنیاد به سمت تولید نظریه براساس داده‌های گردآوری شده هدایت شد. چون این نظریه، یک نظریه توصیفی انتزاعی و ادراکی است که در داده‌ها ریشه دارد با نگارش یک روایت^۱ انجام شد. این روایت حول یک محور خاص پرورش داده و بیان شد که چگونه عوامل خاص بر پدیده محوری اثر گذاشته و در نتیجه، رابطه‌های خاصی با پیامدهای خاص اتخاذ شدند. در نهایت پالایش مدل پارادایم و ارائه آن در قالب مدل یا نظریه نهایی انجام شد. دامنه گردآوری داده‌ها و رسیدن به نظریه پژوهش حدود ۱۲ ماه بوده است. در این پژوهش، برای اطمینان از روایی، انطباق یافته‌ها با واقعیت از طریق استفاده از منابع داده‌ای متنوع شامل مصاحبه با نخبگان ورزشی بازنشسته (قهرمانان، مربیان، داوران و مدیران)، خبرگان حوزه ورزش و اقتصاد و نیز بررسی اسناد و مدارک مرتبط طی فرآیندی حدود دوازده‌ماهه بررسی شد و نتایج استخراج شده در اختیار مشارکت‌کنندگان قرار گرفت تا پس از مطالعه، دیدگاه‌های اصلاحی آنان اعمال شود. همچنین متن نظریه توسط سه نفر از اساتید مدیریت ورزشی بازمینی و تأیید شد و جهت‌گیری‌ها و پیش‌فرض‌های پژوهشگر در آغاز مطالعه به صورت شفاف تبیین گردید. درخصوص پایایی (قابلیت اتکاپذیری) نیز با توجه به ماهیت کیفی تحقیق، از معیار «ممیزی پژوهش» استفاده شد؛ بدین صورت که فرآیند گردآوری داده‌ها، نحوه استخراج طبقات و روند تحلیل برای ممیزان قابل پیگیری مستندسازی شد و در هر مرحله، طبقات استخراجی به مصاحبه‌شوندگان ارائه گردید تا صحت و انطباق آن‌ها تأیید شود. افزون‌براین، پس از تدوین مدل پارادایمی، نسخه نهایی در اختیار مشارکت‌کنندگان قرار گرفت و اصلاحات پیشنهادی آنان اعمال و صحت مطالب با تأیید کتبی ایشان تثبیت شد. یافته‌های این پژوهش برای مشارکت‌کنندگان ارائه و متن نظریه توسط آنها مطالعه و نقطه نظرات آنها اعمال شده است. این پژوهش توسط سه نفر از اساتید مدیریت ورزشی مورد مطالعه و بازمینی قرار گرفته و نهایتاً اینکه در ابتدای پژوهش، گرایش‌ها و جهت‌گیری‌های این پژوهش به وضوح تشریح شده است. با توجه به شیوه ممیزی این پژوهش که مصاحبه‌های نیمه‌ساختارمند بوده است در هر مرحله از گردآوری و تحلیل داده‌ها، طبقه‌های مشتق شده به مصاحبه‌شدگان نشان داده شد تا صحت مطالب تأیید گردد.

1. Story narrative

پس از شکل‌گیری نظریه مدل پارادایمی تهیه شده به تمامی این افراد ارائه شد تا چنانچه ایده‌ای نسبت به تغییر حذف و اصلاح آن دارند بیان کنند. همچنین مواردی جهت اصلاح یا تغییر نظریه بیان شده است.

یافته‌ها

مشارکت‌کنندگان این مطالعه شامل ۱۵ نفر بودند که از این میان ۱۲ نفر مرد و ۳ نفر زن بودند. از نظر سطح تحصیلات، ۱۲ نفر دارای مدرک دکتری، ۲ نفر دانشجوی دکتری و ۱ نفر دارای مدرک کارشناسی ارشد بودند. همچنین تقریباً تمامی افراد، به جز یک نفر، بیش از ۲۰ سال سابقه خدمت داشته و در حوزه‌های اجرایی و آکادمیک فعالیت داشتند. از جمله بخشی از سؤالات مورد نظر در پژوهش حاضر شامل: ۱- استراتژی‌های دولت و وزارت ورزش به‌عنوان متولی اصلی ورزش چه تأثیری در بازیابی نخبگان ورزشی (قهرمانان، مربیان، داوران و مدیران) به عرصه صنعت ورزش داشته است؟ ۲- چرا بازیابی نخبگان ورزشی (قهرمانان، مربیان، داوران و مدیران) به عرصه ورزش در اقتصاد چرخشی اهمیت دارد؟ ۳- چگونه می‌توان از ظرفیت نخبگان ورزشی (قهرمانان، مربیان، داوران و مدیران) بازنشسته در عرصه ورزش دوباره استفاده کرد؟ ۴- چه عوامل اقتصادی در بازیابی نخبگان ورزشی (اعم از ورزشکار، مربی، داور و مدیران) در عرصه ورزش تأثیر دارند؟ (مصادیق آن عدم تعادل دستمزد یا هزینه‌های زندگی). ۵- عدم بازیابی نخبگان ورزشی (اعم از ورزشکار، مربی، داور و مدیران) چقدر در خروج نخبگان از کشور تأثیر دارد؟ ۶- از پیامدهایی مدیریت بازیابی نخبگان ورزشی (اعم از ورزشکار، مربی، داور و مدیران) با رویکرد اقتصاد چرخشی چه کسانی رضایت‌مند خواهند بود؟ و...

در ادامه به بررسی یافته‌های پژوهش پرداخته شده است. برای شناخت ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه‌های مورد مطالعه، اطلاعات در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. توزیع فراوانی خبرگان شرکت‌کننده در بخش مصاحبه بر حسب ویژگی‌های

جمعیت‌شناختی

کد	مدرک تحصیلی	رشته تحصیلی	سوابق کاری	محل خدمت	مدت مصاحبه
د-۱	دکتری	تربیت بدنی	۱۹	کمیته ملی المپیک	۷۵ دقیقه

کد	مدرک تحصیلی	رشته تحصیلی	سوابق کاری	محل خدمت	مدت مصاحبه
د-۲	دکتری	اقتصاد نظری	۲۹	عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی	۷۰ دقیقه
د-۳	دکتری	تربیت بدنی	۳۲	رئیس فدراسیون جانبازان و معلولین	۶۵ دقیقه
د-۴	دکتری	تربیت بدنی	۲۱	قهرمان ورزشی فوتبال	۷۰ دقیقه
د-۵	دکتری	تربیت بدنی	۲۶	داور بین‌المللی فوتبال	۵۵ دقیقه
د-۶	دکتری	تربیت بدنی	۲۶	سرمری تیم ملی فوتسال	۶۵ دقیقه
د-۷	دکتری	روانشناسی ورزشی	۳۰	استاد دانشگاه جامع امام حسین(ع)	۸۱ دقیقه
د-۸	دکتری	تربیت بدنی	۲۷	قهرمان ورزشی تکواندو	۶۰ دقیقه
د-۹	دانشجوی دکتری	تربیت بدنی	۲۱	استاد دانشگاه تهران	۵۵ دقیقه
د-۱۰	دکتری	تربیت بدنی	۲۷	داور بین‌المللی کشتی	۶۰ دقیقه
د-۱۱	دکتری	فیزیولوژی ورزشی	۳۱	استاد دانشگاه تهران	۵۹ دقیقه
د-۱۲	دکتری	تربیت بدنی	۲۰	کمیته ملی پارالمپیک	۶۳ دقیقه
د-۱۳	دکتری	اقتصاد صنعتی	۲۳	عضو هیئت علمی دانشگاه تهران	۷۴ دقیقه
د-۱۴	دانشجوی دکتری	تربیت بدنی	۲۸	آکادمی ملی المپیک و پارالمپیک ایران	۵۰ دقیقه
د-۱۵	کارشناس ارشد	تربیت بدنی	۳۸	بازنشسته حرفه‌ای والیبال	۷۳ دقیقه

مأخذ: یافته‌های پژوهش

در مرحله کد‌گذاری اولیه تمامی نکات کلیدی مصاحبه‌ها فهرست شد و به هر نکته یک کد (یک عنوان) تخصیص داده شد و در مجموع ۹۷۴ کد اولیه شامل شرایط زمینه‌ای ۲۲۰ کد، شرایط علی ۱۷۶ کد، پدیده محوری ۲۰۷ کد، شرایط مداخله‌گر ۲۲۶ کد، راهبردها و اقدامات لازم ۹۲ کد و پیامدها ۵۳ کد به دست آمد (جدول ۲). در مرحله کد‌گذاری ثانویه (باز) و شکل‌دهی طبقه‌های فرعی، کدهای اولیه (به علت تعداد فراوان آنها) به کدهای ثانویه تبدیل شدند (جدول ۳). هر کد ثانویه خود نماینده چند کد اولیه است و چند کد ثانویه، تبدیل به یک مفهوم شد و از مفهوم‌های به دست آمده طبقه‌های فرعی شکل گرفت. نتایج

کد‌گذاری باز شامل ۳۹۴ کد ثانویه (شرایط زمینه‌ای ۷۰ کد، شرایط علی ۶۳ کد، پدیده محوری ۹۰ کد، شرایط مداخله‌گر ۱۰۳ کد، راهبردها ۴۶ کد و پیامدها ۲۲ کد)، ۱۷۱ مفهوم (شرایط زمینه‌ای ۳۷ مفهوم، شرایط علی ۲۷ مفهوم، پدیده محوری ۳۶ مفهوم، شرایط مداخله‌گر ۴۳ مفهوم، راهبردها ۱۷ کد و پیامدها ۱۱)، و ۳۱ طبقه فرعی (شرایط زمینه‌ای ۶ طبقه فرعی، شرایط علی ۵ طبقه فرعی، پدیده محوری ۷ طبقه فرعی، شرایط مداخله‌گر ۸ طبقه فرعی، راهبردها ۳ طبقه فرعی و پیامدها ۲ طبقه فرعی) ارائه شد. پس از تعیین ۳۱ طبقه فرعی، مرحله ساخت طبقه‌های اصلی نظریه می‌باشد که در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۲. مفاهیم استخراجی از مصاحبه‌ها

کد اولیه	متن مصاحبه سؤالات شرایط زمینه‌ای (نکات کلیدی)
۱. کمک‌های صندوق قهرمانان برای رفع تمام نیازهای قهرمانان کافی نیست.	با ایجاد صندوق قهرمانان کمک کمی شده است اما نه به‌طور کامل جذب کاری و اشتغال قهرمانان که از دغدغه‌ها می‌باشد به‌طور کامل انجام نمی‌گیرد (p1-q1).
۲. نقش فعال دولت در ورزش و مدیریت ورزشکاران	دولت می‌تواند از بازیابی نخبگان ورزشی از آنها در تیم‌ها و باشگاه‌های ورزشی استفاده کند (p2-q1).
۳. امکانات فیزیکی و تجهیزات مورد نیاز برای فعالیت‌های ورزشی	ایجاد و توسعه زیرساخت‌های ورزشی مناسب، فراهم آوردن امکانات آموزشی و پژوهشی و حمایت از باشگاه‌ها و فدراسیون‌ها می‌تواند انگیزه‌ای قوی برای بازگشت نخبگان ورزشی به عرصه صنعت ورزش باشد (p3-q1).
۴. آموزش مربیان، ورزشکاران و پژوهش در حوزه ورزش	تدوین برنامه‌های آموزشی و توسعه‌ای، طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی و توسعه‌ای برای نخبگان ورزشی در حوزه‌های مختلف مدیریتی، مربیگری و داوری می‌تواند به ارتقای سطح دانش و مهارت‌های آنها کمک کند و زمینه را برای ورود آنها به صنعت ورزش فراهم کند (p4-q1).
۵. دلایل و عوامل مؤثر بر بازگشت نخبگان ورزشی به کشور	ارائه تسهیلات مالی و حمایت‌های معنوی از نخبگان ورزشی می‌تواند به آنها اطمینان دهد که در صورت بازگشت به صنعت ورزش، از حمایت‌های لازم برخوردار خواهند بود (p5-q1).
۶. نیاز صنعت ورزش به افرادی با دانش و مهارت بالا	حمایت از ایجاد کسب‌وکارهای ورزشی و فراهم آوردن امکان سرمایه‌گذاری برای نخبگان ورزشی می‌تواند به آنها اطمینان دهد که در صورت بازگشت به صنعت ورزش، از حمایت‌های لازم برخوردار خواهند بود (p6-q1).
۷. اهمیت افراد متخصص و با توانایی بالا در موفقیت ورزش	حمایت‌های روانی و اجتماعی از نخبگان
۸. ارائه تسهیلات مالی به نخبگان ورزشی	۱۰. ایجاد احساس امنیت و اطمینان در نخبگان
۹. حمایت‌های روانی و اجتماعی از نخبگان	۱۱. اهمیت حمایت از نخبگان ورزشی برای ایجاد کسب‌وکارهای ورزشی و نقش سرمایه‌گذاری در این فرآیند
۱۰. ایجاد احساس امنیت و اطمینان در نخبگان	۱۲. باورهای عمومی مردم نسبت به ورزش و ورزشکاران
۱۱. اهمیت حمایت از نخبگان ورزشی برای ایجاد کسب‌وکارهای ورزشی و نقش سرمایه‌گذاری در این فرآیند	۱۳. سیاست‌ها و برنامه‌های مسئولین در حوزه ورزش و حمایت از ورزشکاران

کد اولیه	متن مصاحبه سؤالات شرایط زمینه‌ای (نکات کلیدی)
۱۴. موقعیت اجتماعی و فرهنگی نخبگان ورزشی	تغییر نگرش جامعه و مسئولین به ورزش و جایگاه نخبگان ورزشی
۱۵. حمایت‌های مالی و اقتصادی از نخبگان ورزشی	در آن می‌تواند به افزایش انگیزه و اعتمادبه‌نفس نخبگان برای
۱۶. شفافیت در فرآیندهای تصمیم‌گیری و عملکرد سازمان‌های ورزشی	بازگشت به عرصه ورزش کمک کند (p7-q1).
۱۷. عدالت و برابری در فرصت‌ها و توزیع منابع در ورزش	ایجاد یک سیستم شفاف و عادلانه در مدیریت ورزش و جلوگیری از فساد و تبعیض می‌تواند به جذب و حفظ نخبگان ورزشی کمک کند (p8-q1).
۱۸. ترویج فرهنگ ورزش و نهادینه‌سازی ورزش در جامعه	ترویج فرهنگ ورزش در جامعه و ایجاد الگوهای موفق از نخبگان ورزشی می‌تواند به جوانان انگیزه دهد تا به ورزش روی آورند و در آینده به‌عنوان نخبه ورزشی فعالیت کنند (p9-q1).
۱۹. انگیزه‌های سرمایه‌گذاری بخش خصوصی	تشویق بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در ورزش و ایجاد باشگاه‌های حرفه‌ای (p10-q1).
۲۰. نقش رسانه‌ها در انتقال پیام و ایجاد آگاهی	استفاده از ظرفیت رسانه‌ها برای ایجاد آگاهی عمومی در مورد اهمیت ورزش و معرفی الگوهای موفق ورزشی (p11-q1). لزوم ایجاد ارتباط مؤثر بین دانشگاه‌ها و مراکز علمی با فدراسیون‌ها و باشگاه‌ها:
۲۱. برقراری ارتباط قوی و کارآمد بین دانشگاه‌ها و مراکز علمی با فدراسیون‌ها و باشگاه‌ها	توسعه پژوهش‌های ورزشی و تربیت نیروی انسانی متخصص در حوزه ورزش (p12-q1).
۲۲. حمایت‌های مالی و اقتصادی دولت	دولت می‌تواند با تأمین منابع مالی و حمایت‌های اقتصادی، شرایط مناسبی را برای نخبگان ورزشی فراهم کند تا بتوانند به فعالیت‌های خود ادامه دهند. این حمایت‌ها می‌تواند شامل بورسیه‌های تحصیلی، کمک‌های مالی برای تمرینات و مسابقات، و تأمین تجهیزات ورزشی باشد (p13-q1).
۲۳. ورزشکاران نخبه و استعداد‌های برتر در حوزه ورزش	توسعه زیرساخت‌های ورزشی مانند سالن‌ها، استادیوم‌ها و مراکز آموزشی می‌تواند به نخبگان ورزشی کمک کند تا در محیط‌های حرفه‌ای و استاندارد فعالیت کنند و به رشد و پیشرفت خود ادامه دهند. همچنین وزارت ورزش می‌تواند با برگزاری دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های تخصصی برای مربیان، داوران و مدیران ورزشی، مهارت‌های آن‌ها را ارتقا دهد و به بهبود کیفیت آموزش و مدیریت در ورزش کمک کند (p14-q1).
۲۴. بورسیه‌ها، کمک‌های مالی و تجهیزات ورزشی که در اختیار ورزشکاران قرار می‌گیرد.	ایجاد برنامه‌هایی برای تشویق نخبگان ورزشی به بازگشت به عرصه ورزش، مانند استخدام آن‌ها در نقش‌های مربیگری یا مدیریتی، می‌تواند به انتقال تجربیات و دانش آن‌ها به نسل‌های جدید کمک کند. ترویج فرهنگ ورزش و اهمیت آن در جامعه
۲۵. زیرساخت‌های ورزشی	
۲۶. آموزش مربیان، داوران، مدیران و مهارت‌های بازیکنان	
۲۷. مسئولیت وزارت در برگزاری دوره‌ها و ارتقای مهارت‌ها	
۲۸. حمایت از نخبگان و فراهم کردن امکانات	
۲۹. برنامه‌هایی برای تشویق نخبگان ورزشی به بازگشت به عرصه ورزش	
۳۰. ترویج فرهنگ ورزش و اهمیت آن در جامعه	

کد اولیه	متن مصاحبه سؤالات شرایط زمینه‌ای (نکات کلیدی)
	انگیزه نخبگان ورزشی برای فعالیت در این حوزه کمک کند و آن‌ها را به سمت صنعت ورزش جذب کند (p15-q1).

مأخذ: یافته‌های پژوهش

جدول ۳. نتایج کدگذاری باز

کد ثانویه شرایط زمینه‌ای	مفهوم	طبقه‌های فرعی
۱. حمایت از نخبگان ورزشی	۱. حمایت از نخبگان ورزشی (چتر حمایتی)	
۲. حمایت مالی و اقتصادی		
۳. حمایت روانی و اجتماعی	۲. نظام جامع حمایت از نخبگان ورزشی	
۴. حمایت از کسب‌وکار ورزشی		
۵. برنامه‌های تشویقی برای بازگشت به عرصه ورزش	۳. توسعه زیرساخت‌های ورزشی	
۶. توسعه زیرساخت‌ها و امکانات ورزشی	۴. ارتقای دانش و مهارت در ورزش	
۷. امکانات فیزیکی و تجهیزات	۵. حکمرانی و مدیریت ورزش	
۸. آموزش مربیان، ورزشکاران و پژوهش	۶. توسعه فرهنگ ورزش در جامعه	
۹. نیاز به متخصصین و ارتقای مهارت‌ها	۷. توسعه ارتباطات و همکاری‌های مؤثر در ورزش	
۱۰. سیاست‌ها، برنامه‌ها و مدیریت در ورزش	۸. جذب سرمایه‌گذاری در ورزش	
۱۱. نقش دولت و مدیریت		
۱۲. فرهنگ‌سازی و ترویج ورزش در جامعه		
۱۳. ترویج فرهنگ ورزش		
۱۴. باورهای عمومی و نقش رسانه‌ها		
۱۵. ارتباط دانشگاه‌ها و مراکز علمی با فدراسیون‌ها و باشگاه‌ها		
۱۶. انگیزه‌های سرمایه‌گذاری بخش خصوصی		

مأخذ: یافته‌های پژوهش

جدول ۴. شکل‌دهی طبقه‌های اصلی

طبقه‌های اصلی	طبقه‌های فرعی
نقش نخبگان ورزشی در توسعه پایدار و چندجانبه ورزش کشور	- توسعه پایدار ورزش کشور - اهمیت و نقش ورزش در توسعه اقتصادی و اجتماعی - نقش و جایگاه نخبگان در توسعه و پیشرفت ورزش - عوامل مؤثر بر عملکرد و موفقیت فرد/ سازمان در یک بستر اجتماعی-فرهنگی - نقش چندگانه‌ای نخبگان ورزشی در توسعه ورزش - مدیریت مالی در ورزش حرفه‌ای و تأثیر آن بر ابعاد مختلف زندگی ورزشکاران
توسعه و تعالی ورزش با تأکید بر منابع انسانی و مدیریت دانش بنیان	- بهبود عملکرد و توسعه ورزش - توسعه پایدار و جامع ورزش از طریق مدیریت دانش محور و بازاریابی مؤثر، با تأکید بر ایجاد اشتغال و بهبود منابع انسانی - توسعه و تعالی ورزش از طریق انتقال دانش، تجربه و نوآوری، با بهره‌گیری از ظرفیت‌های انسانی و مدیریتی - توسعه و ارتقای ورزش از طریق پرورش، حمایت و بهره‌برداری مؤثر از نخبگان ورزشی - تأثیرات چندگانه نخبگان ورزشی و ضرورت حمایت از آنان
توسعه جامع و پایدار ورزش از طریق مدیریت بهینه منابع و ظرفیت‌ها	- توسعه و ارتقای ورزش با بهره‌گیری از ظرفیت‌های انسانی متخصص و شبکه‌سازی مؤثر - مدیریت جامع منابع در ورزش برای توسعه پایدار و ارتقای جایگاه آن - بهینه‌سازی پایدار از طریق نوآوری، همکاری و مدیریت ریسک - توسعه سرمایه‌گذاری بر نخبگان، توسعه زیرساخت‌ها و بهره‌گیری از ظرفیت دیپلماسی ورزشی - توسعه همه‌جانبه سازمانی - توسعه فرآیند چندوجهی ورزش از طریق سرمایه‌گذاری بر سرمایه‌های انسانی نخبه در جامعه - مدیریت نخبگان
چالش‌ها و راهبردهای توسعه ورزش و نخبگان ورزش	- چالش‌های چندوجهی ورزشکاران حرفه‌ای - تأثیر عوامل کلان بر توسعه و وضعیت ورزش

طبقه‌های اصلی	طبقه‌های فرعی
	- چالش‌ها و موانع توسعه و بهره‌وری از ظرفیت نخبگان ورزشی در ایران
	- موانع و چالش‌های پیش روی نخبگان ورزشی در مسیر حرفه‌ای و بازگشت پس از آسیب
	- موانع و چالش‌های اقتصادی-اجتماعی توسعه و موفقیت ورزشکاران
	- شاخص‌های ارزیابی و توسعه جامع ورزشکاران
	- مدیریت جامع توسعه نخبگان
	- راهبری جامع بازیابی نخبگان ورزشی
	- بهینه‌سازی چرخه بهره‌وری از نخبگان
مدیریت نخبگان ورزشی برای توسعه پایدار	- توسعه پایدار ورزش با رویکرد نخبه‌محور
	- مدیریت چالش‌های نگهداشت و توسعه نخبگان
	- گردش نخبگان ورزشی یا چرخه نخبگی در ورزش
مدیریت چرخه نخبگی در ورزش	- بهینه‌سازی چرخه نخبگی در ورزش با رویکرد اقتصاد چرخشی

مأخذ: یافته‌های پژوهش

در مرحله کدگذاری محوری، تجزیه و تحلیل نظریه‌پردازی داده‌بنیاد انجام شد. رابطه بین طبقه‌های تولید شده در مرحله کدگذاری باز برقرار شد. همچنین بسط و گسترش طبقه‌های فرعی براساس فرآیند ارتباطی صورت گرفت. در پایان چهار عمل تحلیل مجزا و به‌طور همزمان، ایجاد ارتباط بین یک طبقه اصلی با طبقه‌های فرعی به‌وسیله اظهارات بیان شده، تأیید اظهارات با مراجعه به داده‌های واقعی، تلاش برای توسعه خصوصیات طبقه اصلی و طبقه‌های فرعی و بررسی تنوع در پدیده با ارتباط به‌وجود آمده بین طبقه‌ها انجام شد. در شکل ۱ روابط براساس مدل پارادایم ارائه شده است.

در تشریح مدل پارادایمی، تبیین چرایی انتخاب مقولات اصلی به‌صورت زیر ارائه می‌شود:

طبقه محوری: توسعه جامع و پایدار ورزش از طریق مدیریت بهینه منابع و ظرفیت‌ها. انتخاب این مقوله از آن رو اهمیت دارد که مدیریت اثربخش می‌تواند زمینه‌ساز توسعه همه‌جانبه ورزش، افزایش بهره‌وری منابع و استفاده بهینه از ظرفیت‌ها شود و مسیر دستیابی به توسعه پایدار در این حوزه را هموار سازد. تحقق این هدف مستلزم توجه هم‌زمان به ابعاد

گوناگون ورزش، برنامه‌ریزی علمی، بهره‌گیری از رویکردهای نوین مدیریتی و مشارکت فعال تمامی ذی‌نفعان است.

شکل ۱. کدگذاری محوری براساس مدل پارادایم

مأخذ: یافته‌های پژوهش

شرایط علی: توسعه و تعالی ورزش با تأکید بر منابع انسانی و مدیریت دانش بنیان. این مقوله به‌عنوان شرط بنیادین توسعه ورزش انتخاب شد زیرا سرمایه‌گذاری در منابع انسانی و بهره‌گیری از دانش و اطلاعات به‌عنوان منابع راهبردی، زمینه رشد پایدار و متوازن ورزش را فراهم می‌کند.

کنش‌ها و تعاملات: مدیریت نخبگان ورزشی برای توسعه پایدار. این مقوله به‌عنوان کنش محوری برگزیده شد زیرا مدیریت اثربخش نخبگان ورزشی می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در توسعه همه‌جانبه ورزش و تحقق اهداف توسعه پایدار ایفا کند. این امر مستلزم برنامه‌ریزی دقیق، تخصیص منابع مناسب، استفاده از روش‌های نوین مدیریتی و تعامل سازنده میان ذی‌نفعان است.

بستر حاکم: نقش نخبگان ورزشی در توسعه پایدار و چندبعدی ورزش کشور. انتخاب این مقوله به‌عنوان بستر حاکم بدان دلیل است که چارچوبی کلان برای تحلیل نحوه اثرگذاری نخبگان ورزشی بر ابعاد مختلف توسعه ورزش فراهم می‌کند و دیدگاهی فراتر از دستاوردهای صرفاً رقابتی ارائه می‌دهد.

شرایط مداخله‌گر: چالش‌ها و راهبردهای توسعه ورزش و نخبگان ورزشی. این عوامل به‌دلیل تأثیر مستقیم بر فرآیند توسعه ورزش و پرورش نخبگان، به‌عنوان شرایط مداخله‌گر در نظر گرفته شدند زیرا می‌توانند اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه را تسهیل یا محدود کنند و در نتیجه نیازمند مدیریت و توجه ویژه هستند.

پیامدها: مدیریت چرخه نخبگی در ورزش. این مقوله به‌عنوان پیامد نهایی انتخاب شد زیرا بیانگر نتیجه تحقق و تعامل مؤثر سایر مؤلفه‌هاست. در واقع، هدف نهایی پرداختن به موضوع نخبگان ورزشی، شکل‌گیری نظامی کارآمد برای مدیریت چرخه نخبگی است که بتواند به‌صورت مستمر استعدادهای ورزشی را شناسایی، پرورش و حفظ کرده و در نهایت به توسعه پایدار ورزش کشور منجر شود.

بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر در مرحله نظریه‌پردازی (کدگذاری انتخابی)، طبقه‌ها به‌طور منظم برای تبدیل تحلیل‌ها به نظریه به یکدیگر مرتبط شدند. به‌شکلی که طبقه محوری به شکل نظام‌مند به دیگر طبقه‌ها ربط داده و ارتباط آنها در چارچوب یک روایت ارائه شد و طبقه‌هایی که به بهبود و توسعه بیشتری نیاز دارند اصلاح شد. در روایت پژوهش، شکل‌گیری پدیده مدیریت بازیابی نخبگان ورزشی (قه‌رمانان، مربیان، داوران و مدیران) با رویکرد اقتصاد چرخشی به‌عنوان هسته و مرکز انتخاب شد. انتخاب این پدیده به‌دلیل توان آن در پیوند دادن دو حوزه نظری و عملی است که تاکنون در پژوهش‌های موجود به‌طور همزمان مورد توجه قرار نگرفته‌اند. از یک‌سو، مطالعات مدیریت نخبگان عمدتاً بر جذب و نگهداشت آنها متمرکز بوده و کمتر به فرآیند بازگشت و بازیابی تخصص‌های از دست‌رفته پرداخته‌اند. از سوی دیگر، چارچوب‌های اقتصاد چرخشی بیشتر در سطح تولید و زنجیره ارزش کالا مورد استفاده قرار گرفته و کمتر در مدیریت منابع انسانی و سرمایه‌های انسانی به‌کار رفته‌اند. بنابراین، این پدیده هسته‌ای قادر است خلأ نظری موجود در ادبیات مدیریت نخبگان و اقتصاد

چرخشی را پر کند و درعین حال، نوآوری اجرایی مدل پیشنهادی را با ارائه راهکارهای بازگشت مؤثر نخبگان در چارچوب اصول اقتصاد چرخشی تضمین نماید. نخبگان ورزشی (شامل قهرمانان، مربیان، داوران و مدیران) سرمایه‌های انسانی ارزشمندی برای هر کشور محسوب می‌شوند. دانش، تجربه و تخصص این افراد، نقشی حیاتی در توسعه و پیشرفت ورزش ایفا می‌کند. با این حال، پس از پایان دوران فعالیت حرفه‌ای، اغلب این سرمایه‌ها به‌طور کامل از چرخه ورزش خارج شده و دانش و تجربه گرانبهای آن‌ها بلااستفاده می‌ماند. این پژوهش با رویکرد اقتصاد چرخشی و از منظر نظریه مدیریت، به بررسی چگونگی بازیابی و بهره‌برداری از نخبگان ورزشی در ایران می‌پردازد.

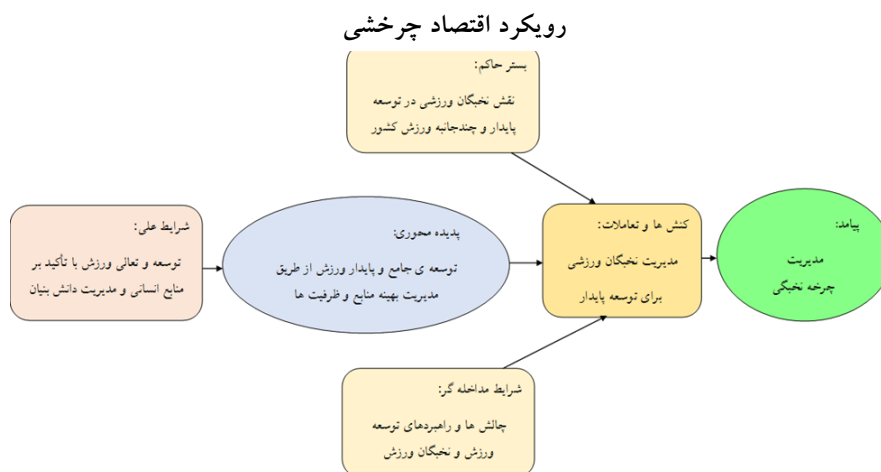
هدف، ارائه مدلی جامع برای مدیریت چرخه نخبگی و استفاده بهینه از ظرفیت این افراد در راستای توسعه پایدار ورزش کشور است. براساس شکل ۱ چارچوب نظری شامل: شرایط مداخله‌گر: این بخش شامل چالش‌ها و راهبردهای توسعه ورزش و نخبگان ورزشی است. چالش‌هایی مانند چالش‌های چندوجهی ورزشکاران حرفه‌ای، موانع بهره‌وری از ظرفیت نخبگان، چالش‌های اقتصادی-اجتماعی و مدیریت جامع توسعه نخبگان در این دسته قرار می‌گیرند. درمقابل، راهبردهایی مانند توسعه و تعالی ورزش با تأکید بر منابع انسانی، توسعه ورزش از طریق مدیریت دانش محور، توسعه ورزش از طریق پرورش و حمایت از نخبگان و راهبری جامع بازیابی نخبگان ورزشی به‌عنوان راهکارهای مقابله با چالش‌ها مطرح می‌شوند. این بخش به نوعی «مداخله» در وضعیت موجود را تعریف می‌کند. نقش این طبقه در تعدیل یا تشدید اثرات شرایط علی بر پدیده محوری است. بدون در نظر گرفتن مداخله‌گرها، مدل توانایی پیش‌بینی یا طراحی راهبردهای مؤثر در مدیریت بازگشت نخبگان را از دست می‌دهد و رابطه علت و معلولی بین متغیرها ناقص باقی می‌ماند. شرایط علی: این بخش به عواملی می‌پردازد که بر توسعه و وضعیت ورزش و به‌طور مشخص بر وضعیت نخبگان ورزشی تأثیر می‌گذارند. عواملی مانند تأثیر عوامل کلان بر ورزش، موانع پیش روی نخبگان در مسیر حرفه‌ای، شاخص‌های ارزیابی ورزشکاران، تأثیرات چندگانه نخبگان و ضرورت حمایت از آنان در این دسته قرار می‌گیرند. این عوامل، «علت» وضعیت موجود را تبیین می‌کنند. این طبقه شرایط زمینه‌ای و محرک‌هایی را مشخص می‌کند که فعال شدن مدیریت بازیابی نخبگان با رویکرد اقتصاد چرخشی را ممکن می‌سازد؛ حذف آن باعث می‌شود علت شکل‌گیری فرآیند هسته‌ای قابل توضیح نباشد و ارتباط مستقیم بین پدیده

محوری و عوامل زمینه‌ای نادیده گرفته شود. کنش‌ها و تعاملات: این بخش به اقدامات و تعاملاتی می‌پردازد که برای مدیریت چرخه نخبگی و بازیابی نخبگان انجام می‌شود. مواردی مانند توسعه چرخه بهره‌وری از نخبگان، مدیریت چالش‌های نگهداشت و توسعه نخبگان، توسعه سرمایه‌گذاری بر نخبگان و توسعه زیرساخت‌ها در این بخش قرار می‌گیرند. این بخش به «اقدامات» لازم برای بهبود وضعیت می‌پردازد. کنش‌ها نشان‌دهنده پاسخ‌های سازمانی یا فردی در مواجهه با شرایط علی هستند و هسته مدل را عملیاتی می‌کنند؛ حذف این بخش، مدل را صرفاً توصیفی و غیرکاربردی می‌کند و امکان تحلیل نحوه تحقق اهداف اقتصاد چرخشی در مدیریت نخبگان از بین می‌رود. طبقه محوری (هسته اصلی پژوهش): این بخش بر مدیریت نخبگان ورزشی برای توسعه پایدار، مدیریت چرخه نخبگی در ورزش و بهینه‌سازی چرخه بهره‌وری از نخبگان با رویکرد نخبه‌محور تمرکز دارد. این بخش به دنبال پاسخ به این سؤال است که چگونه می‌توان با مدیریت مناسب نخبگان، به توسعه پایدار ورزش دست یافت؟ این بخش، «هدف» اصلی پژوهش را مشخص می‌کند. بستر شامل زمینه‌های نهادی، فرهنگی و اقتصادی است که امکان یا محدودیت اجرای مدل را تعیین می‌کند؛ حذف این طبقه باعث می‌شود تأثیر عوامل محیطی بر موفقیت مدیریت بازیابی نخبگان نادیده گرفته شود و مدل تنها در شرایط ایده‌آل قابل تفسیر شود. پیامدها: این بخش به نتایج و دستاوردهای مدیریت چرخه نخبگی می‌پردازد. مواردی مانند گردش نخبگان ورزشی در چرخه نخبگی، توسعه پایدار ورزش با رویکرد نخبه‌محور و بهینه‌سازی چرخه نخبگی در ورزش با رویکرد اقتصاد چرخشی در این بخش قرار می‌گیرند. این بخش، «نتایج» حاصل از اقدامات را نشان می‌دهد. بستر حاکم: این بخش شامل شرایط و عواملی است که محیط اجرای پژوهش را شکل می‌دهند. مواردی مانند نقش نخبگان در توسعه ورزش، توسعه پایدار ورزش کشور، اهمیت ورزش در توسعه اقتصادی-اجتماعی، عوامل مؤثر بر عملکرد نخبگان و مدیریت مالی در ورزش در این بخش قرار می‌گیرند. این بخش، «محیط» اجرای پژوهش را تعریف می‌کند. پیامدها خروجی و نتایج مدیریت بازیابی نخبگان را نمایان می‌کنند و اثربخشی مدل را نشان می‌دهند؛ اگر این طبقه حذف شود، ارزیابی موفقیت یا ناکامی راهبردها ممکن نخواهد بود و اتصال علی با پدیده محوری ناقص می‌ماند.

در نتیجه این پژوهش با تلفیق نظریه مدیریت و اقتصاد چرخشی، به دنبال ارائه مدلی است که بتواند به‌طور سیستماتیک از دانش و تجربه نخبگان ورزشی در چرخه‌های مختلف

بهره‌برداری کند. نظریه مدیریت، چارچوب‌های لازم برای برنامه‌ریزی، سازماندهی، هدایت و کنترل فرآیند بازیابی نخبگان را فراهم می‌کند. از سوی دیگر، اقتصاد چرخشی با تأکید بر استفاده حداکثری از منابع و کاهش ضایعات، رویکردی نوین برای بهره‌برداری از سرمایه‌های انسانی ارائه می‌دهد. در نهایت برای بسط و گسترش نظریه مدیریت بازیابی نخبگان ورزشی (قهرمانان، مربیان، داوران و مدیران) با رویکرد اقتصاد چرخشی مدل کلی مطابق شکل ۲ ارائه می‌شود.

شکل ۲. مدل نظریه مدیریت بازیابی نخبگان ورزشی (قهرمانان، مربیان، داوران و مدیران) با

مأخذ: یافته‌های پژوهش

قضایای نظری بیانگر روابط تعمیم‌یافته بین یک طبقه و مفاهیم آن با طبقه‌های معین است. قضایا متضمن روابط مفهومی هستند و چون رویکرد نظریه داده‌بنیاد روابط مفهومی تولید می‌کند لذا به کارگیری اصطلاح قضایا مرجع است (دانایی فرد و اسلامی، ۲۰۱۱). براساس روایت پژوهش و ترسیم مدل نظریه مدیریت بازیابی نخبگان ورزشی (قهرمانان، مربیان، داوران و مدیران) با رویکرد اقتصاد چرخشی، شش قضیه نظری برای پژوهش حاضر مطرح می‌شود:

قضیه ۱: نقش نخبگان ورزشی در توسعه پایدار و چندجانبه ورزش کشور از جمله: توسعه پایدار ورزش کشور، اهمیت و نقش ورزش در توسعه اقتصادی و اجتماعی، نقش و جایگاه

نخبگان در توسعه و پیشرفت ورزش، عوامل مؤثر بر عملکرد و موفقیت فرد/ سازمان در یک بستر اجتماعی-فرهنگی، نقش چندگانه‌ای نخبگان ورزشی در توسعه ورزش و مدیریت مالی در ورزش حرفه‌ای و تأثیر آن بر ابعاد مختلف زندگی ورزشکاران را شامل می‌شود که موجب توسعه جامع و پایدار ورزش می‌شود.

قضیه ۲: بهبود عملکرد و توسعه ورزش، توسعه پایدار و جامع ورزش از طریق مدیریت دانش‌محور و بازاریابی مؤثر با تأکید بر ایجاد اشتغال و بهبود منابع انسانی، توسعه و تعالی ورزش از طریق انتقال دانش، تجربه و نوآوری، با بهره‌گیری از ظرفیت‌های انسانی و مدیریتی، توسعه و ارتقای ورزش از طریق پرورش، حمایت و بهره‌برداری مؤثر از نخبگان ورزشی، تأثیرات چندگانه نخبگان ورزشی و ضرورت حمایت از آنان موجب توسعه جامع و پایدار ورزش از طریق مدیریت بهینه منابع و ظرفیت‌ها می‌شود.

قضیه ۳: توسعه و ارتقای ورزش با بهره‌گیری از ظرفیت‌های انسانی متخصص و شبکه‌سازی مؤثر، مدیریت جامع منابع در ورزش برای توسعه پایدار و ارتقای جایگاه آن، بهینه‌سازی پایدار از طریق نوآوری، همکاری و مدیریت ریسک، توسعه سرمایه‌گذاری بر نخبگان، توسعه زیرساخت‌ها و بهره‌گیری از ظرفیت دیپلماسی ورزشی، توسعه همه‌جانبه سازمان، توسعه فرآیند چندوجهی ورزش از طریق سرمایه‌گذاری بر سرمایه‌های انسانی نخبه در جامعه و مدیریت نخبگان باعث بروز و گسترش توسعه جامع و پایدار ورزش از طریق مدیریت بهینه منابع و ظرفیت‌ها می‌شود.

قضیه ۴: چالش‌های چندوجهی ورزشکاران حرفه‌ای، تأثیر عوامل کلان بر توسعه و وضعیت ورزش، چالش‌ها و موانع توسعه و بهره‌وری از ظرفیت نخبگان ورزشی در ایران، موانع و چالش‌های پیش روی نخبگان ورزشی در مسیر حرفه‌ای و بازگشت پس از آسیب، موانع و چالش‌های اقتصادی-اجتماعی توسعه و موفقیت ورزشکاران، شاخص‌های ارزیابی و توسعه جامع ورزشکاران، مدیریت جامع توسعه نخبگان، راهبری جامع بازیابی نخبگان ورزشی به‌عنوان شرایط مداخله‌گر، بر توسعه جامع و پایدار ورزش از طریق مدیریت بهینه منابع و ظرفیت‌ها تأثیر گذارند.

قضیه ۵: بهینه‌سازی چرخه بهره‌وری از نخبگان، توسعه پایدار ورزش با رویکرد نخبه‌محور، مدیریت چالش‌های نگهداشت و توسعه نخبگان از جمله کنش‌ها و تعاملات هدفدار هستند که باعث بروز مدیریت چرخه نخبگی در ورزش می‌شوند.

قضیه ۶: مدیریت چرخه نخبگی در ورزش، پیامد و نتیجه توسعه جامع و پایدار ورزش از طریق مدیریت بهینه منابع و ظرفیت‌ها است. در واقع، گردش نخبگان ورزشی یا چرخه نخبگی در ورزش و بهینه‌سازی چرخه نخبگی در ورزش با رویکرد اقتصاد چرخشی موجب بروز مدیریت نخبگان ورزشی برای توسعه پایدار را فراهم می‌کند.

در پژوهش‌های کیفی، از ادبیات پژوهش صرفاً برای توجیه مسئله استفاده می‌شود و در پژوهش‌های کیفی خود ادبیات پژوهش را خلق می‌کند و ادبیات قبلی را اصلاح یا حمایت می‌کند (دانایی‌فرد و اسلامی، ۲۰۱۱). در پژوهش حاضر ادبیات خلق شده با ادبیات موجود مقایسه شده است و رگه‌های مشترک نظریه مدیریت بازیابی نخبگان ورزشی (قهرمانان، مریان، داوران و مدیران) با رویکرد اقتصاد چرخشی در ادبیات موجود مورد بررسی قرار گرفته است.

شرایط علی: توسعه و تعالی ورزش با تأکید بر منابع انسانی و مدیریت دانش‌بنیان که شامل بهبود عملکرد و توسعه ورزش، توسعه پایدار و جامع ورزش از طریق مدیریت دانش‌محور و بازاریابی مؤثر، با تأکید بر ایجاد اشتغال و بهبود منابع انسانی، توسعه و تعالی ورزش از طریق انتقال دانش، تجربه و نوآوری، با بهره‌گیری از ظرفیت‌های انسانی و مدیریتی، توسعه و ارتقای ورزش از طریق پرورش، حمایت و بهره‌برداری مؤثر از نخبگان ورزشی، تأثیرات چندگانه نخبگان ورزشی و ضرورت حمایت از آنان است که با تحقیقات تیلور و اوگویی^۱ (۱۹۹۴) و همتی‌نژاد و همتی‌نژاد (۲۰۱۴)، همسو می‌باشد که سازگاری با بازنشستگی ورزشی را متأثر از شناسایی عوامل علی به‌عنوان مهم‌ترین مورد بیان شده است. همچنین مشکلات مرتبط با سلامتی و مشکلات شغلی، نیز جزو دلایل رایج کناره‌گیری از ورزش قهرمانی بود. همچنین با تحقیقات استامبولوا^۲ و همکاران (۲۰۲۰) همسو است که بیان کردند در طول دهه گذشته، محققان حرفه‌ای روانشناسی ورزشی براساس ساختارمند کردن دانش شغلی ورزشکاران و تثبیت آن در گفتمان حرفه‌ای آنان، اهداف زیر را دنبال کردند: ۱- به‌روزرسانی روند تکاملی انجمن روانشناسی و توصیف ساختار فعلی ۲- شناسایی روند تحقیقات توسعه شغلی و انتقال در دهه اخیر، ۳- بحث در مورد روندهای نوظهور در راستای کمک‌های شغلی و ۴- تبیین چالش‌های آینده.

1. Taylor & Ogilvie

2. Stambulova

طبقه محوری: توسعه جامع و پایدار ورزش از طریق مدیریت بهینه منابع و ظرفیت‌ها که شامل، توسعه و ارتقای ورزش با بهره‌گیری از ظرفیت‌های انسانی متخصص و شبکه‌سازی مؤثر، مدیریت جامع منابع در ورزش برای توسعه پایدار و ارتقای جایگاه آن، بهینه‌سازی پایدار از طریق نوآوری، همکاری و مدیریت ریسک، توسعه سرمایه‌گذاری بر نخبگان، توسعه زیرساخت‌ها و بهره‌گیری از ظرفیت دیپلماسی ورزشی، توسعه همه‌جانبه سازمانی، توسعه فرآیند چندوجهی ورزش از طریق سرمایه‌گذاری بر سرمایه‌های انسانی نخبه در جامعه، مدیریت نخبگان است که با تحقیقات خوشدل و همکاران (۲۰۱۴) موسوی (۲۰۱۴)، همسو است که بیان کردند ورزشکاران باید مهارت‌های ارتباطی و سیاسی (شبکه‌سازی) خود را در حین دوران قهرمانی افزایش دهند تا در آینده و پس از بازنشستگی بتوانند از پایگاه‌های ارتباطی جهت بهره‌برداری‌های شغلی خود استفاده کنند. همچنین با تحقیقات استامبولوا (۲۰۰۹)، همسو است و بیان کردند کنار آمدن موفقیت آمیز با انتقال‌ها در داخل و خارج از ورزش، فرصت بیشتری را برای یک ورزشکار فراهم می‌کند تا زندگی طولانی و موفق‌تری در ورزش داشته باشد و همچنین بتواند به‌طور مؤثر خود را با دوران بعد از کناره‌گیری از حرفه ورزشی سازگار کند. همچنین با تحقیقات همتی‌نژاد و همتی‌نژاد (۲۰۱۴)، همسو است که بیان کردند اگر ورزشکاران در دوران قهرمانی خود از حمایت مسئولان برخوردار شوند، در آینده کمتر دچار مشکلات بازنشستگی می‌شوند.

شرایط مداخله‌گر: چالش‌ها و راهبردهای توسعه ورزش و نخبگان ورزش که شامل چالش‌های چندوجهی ورزشکاران حرفه‌ای، تأثیر عوامل کلان بر توسعه و وضعیت ورزش، چالش‌ها و موانع توسعه و بهره‌وری از ظرفیت نخبگان ورزشی در ایران، موانع و چالش‌های پیش روی نخبگان ورزشی در مسیر حرفه‌ای و بازگشت پس از آسیب، موانع و چالش‌های اقتصادی-اجتماعی توسعه و موفقیت ورزشکاران، شاخص‌های ارزیابی و توسعه جامع ورزشکاران، مدیریت جامع توسعه نخبگان، راهبری جامع بازیابی نخبگان ورزشی است که با تحقیقات لینگ و هونگ^۱ (۲۰۱۴) همسو است که بیان کردند بازنشستگی یکی از مهم‌ترین عوامل استرسی‌زا است که ورزشکاران در طول فعالیت ورزشی خود با آن مواجه می‌شوند. همچنین با تحقیقات همتی‌نژاد و همتی‌نژاد (۲۰۱۴)، موسوی (۲۰۱۴)، پارک^۲ و همکاران

1. Ling & Hong

2. Park

(۲۰۱۲)، میهوویلیویک^۱ (۱۹۶۸)، سوبودا و وانیک^۲ (۱۹۸۲)، آلیسون و مییر^۳ (۱۹۸۸)، استامبولوا^۴ و همکاران (۲۰۰۷) و آلفرمن^۵ و همکاران (۲۰۰۴) همسو است که دلایل اصلی برای پایان بخشیدن به حرفه‌های ورزشی را مواردی از قبیل آسیب‌های ورزشی، افزایش سن و انتخاب نشدن در تیم بیان کرده‌اند. همچنین ورزشکاران به دلایل متعدد از جمله عدم دستیابی به نتایج قابل قبول در مسابقات قهرمانی، آسیب‌های ورزشی، مشکلات مالی و مشکلات با مربیان از ورزش‌های رقابتی کناره‌گیری کرده‌اند. همچنین مشکلات مرتبط با سلامتی و مشکلات شغلی نیز جزو دلایل رایج کناره‌گیری از ورزش قهرمانی بود.

کنش‌ها و تعاملات: مدیریت نخبگان ورزشی برای توسعه پایدار که شامل بهینه‌سازی چرخه بهره‌وری از نخبگان، توسعه پایدار ورزش با رویکرد نخبه محور، مدیریت چالش‌های نگهداشت و توسعه نخبگان است که با تحقیقات خوشدل و همکاران (۲۰۱۴)، همسو می‌باشد که بیان کردند یکی از چالش‌های شغلی به خود ورزشکاران در دوران قهرمانی مربوط می‌شود که تا چه اندازه تلاش و برای آینده خود برنامه‌ریزی کرده‌اند و بخش دیگر به حمایت مسئولان و ساختار کلان ورزش مرتبط است. همچنین با تحقیقات استامبولوا و همکاران (۲۰۰۷) و آلفرمن و همکاران (۲۰۰۴) همسو است که اظهار کردند نمی‌توان بیان کرد همه خبرگان ورزشی با دلایل مشابه به حرفه ورزشی خود پایان می‌دهند. احتمالاً تحت تأثیر ساختار ورزش کشور قرار دارند. همچنین با تحقیقات تجاری و مشکل‌گشا (۱۳۹۲) همسو است که بیان کردند مدل مفهومی انتقال اسپلزبرگ^۶ (۱۹۸۶) تا حد زیادی برای مطالعه و برنامه‌ریزی بازنشستگی ورزشکاران حرفه‌ای و جلوگیری از ایجاد بحران برای آنها مناسب است و در صورت بررسی در نمونه‌های بزرگ‌تر می‌توان از این مدل به‌عنوان الگویی در سازمان‌های ورزشی استفاده نمود. همچنین با تحقیقات لیو و لو^۷ (۲۰۱۶) همسو است که بیان کردند در بررسی سیاست‌های اجرایی دولت در رابطه با استخدام مجدد ورزشکاران بازنشسته، دولت چین نقش مهمی در تأمین حمایت‌های مالی و منابع انسانی آنها دارد.

-
1. Mihovilovic
 2. Svoboda & Vanek
 3. Allison & Meyer
 4. Stambulova
 5. Alfermann
 6. Schlossberg
 7. Liu & Lu

آموزش آکادمیک و مهارت‌آموزی برای ایجاد مشاغل دولتی (معمولاً ورزشکاران در استخدام دولت هستند) از این جمله حمایت‌ها هستند. همچنین با تحقیقات هترسلی^۱ و همکاران (۲۰۱۹)، همسو است و بیان کردند راهکارهای عملیاتی تحقیق شامل آموزش ورزشکاران در مورد مشکلات احتمالی در دوران گذار به دوران بازنشستگی، توسعه استراتژی‌های سازگاری با آسیب‌های قبلی و سبک زندگی در دوران بازنشستگی، افزایش آگاهی نهادهای حاکمیتی برای بهبود حمایت‌های پس از بازنشستگی نخبگان و توسعه طیف وسیع‌تری از حمایت‌های اجتماعی خارج از محیط ورزش، نمونه‌هایی از نتایج این تحقیق بود.

بستر حاکم: نقش نخبگان ورزشی در توسعه پایدار و چندجانبه ورزش کشور که شامل توسعه پایدار ورزش کشور، اهمیت و نقش ورزش در توسعه اقتصادی و اجتماعی، نقش و جایگاه نخبگان در توسعه و پیشرفت ورزش، عوامل مؤثر بر عملکرد و موفقیت فرد/سازمان در یک بستر اجتماعی-فرهنگی، نقش چندگانه نخبگان ورزشی در توسعه ورزش، مدیریت مالی در ورزش حرفه‌ای و تأثیر آن بر ابعاد مختلف زندگی ورزشکاران است که با تحقیقات خوشدل و همکاران (۲۰۱۴)، سوپودا و وانیک (۱۹۸۲) همسو می‌باشد که دلایل اصلی نخبگان ورزشی برای کناره‌گیری از ورزش حرفه‌ای از دیدگاه مربیان، ورزشکاران به مواردی مانند مشکلات خانوادگی، ترس از آینده شغلی و آسیب‌دیدگی اشاره کردند. همچنین با تحقیقات استامبولوا (۲۰۰۹) همسو است و بیان کردند شکست در رویارویی با پدیده انتقال اغلب با پیامدهای منفی (مانند ترک زودهنگام ورزش، روان رنجوری، سوءمصرف الکل/مواد مخدر و...) همراه است. بنابراین، کمک به ورزشکاران برای آماده شدن و/یا کنار آمدن با تغییرات شغلی باید دغدغه اصلی مربیان، مدیران، والدین ورزشکاران و مشاوران روانشناسی ورزشی باشد. همچنین با تحقیقات لواندوفسکا^۲ و همکاران (۲۰۱۷) همسو است که بیان کردند که ورزشکاران نخبه زندگی بسیار پیچیده‌ای دارند و بعد از پایان کار ورزشی، بعضی از آنها دچار افسردگی می‌شوند. نظم ورزشی و حمایت اجتماعی به‌عنوان عوامل تأثیرگذار بر خوشبختی ورزشکاران مورد توجه قرار گرفتند.

1. Hattersley
2. Lewandowska

پیامدها: مدیریت چرخه نخبگی در ورزش که شامل گردش نخبگان ورزشی یا چرخه نخبگی در ورزش و بهینه‌سازی چرخه نخبگی در ورزش با رویکرد اقتصاد چرخشی است و با تحقیقات یانگ^۱ و همکاران (۲۰۰۶) همسو می‌باشد که در بررسی پیامدهای بازنشستگی خبرگان ورزشی، اعلام کردند خبرگان ورزشی که از ورزش کناره‌گیری کردند، نه تنها مشکلاتی در دوران بازنشستگی تجربه نکردند بلکه از بازنشستگی به‌عنوان رویدادی مطرح کردند که فرصتی برای ایجاد یک سبک زندگی مطلوب برای آنان فراهم کرده است. همچنین با تحقیقات پارک و همکاران (۲۰۱۲) ناهمسو است که اذعان داشتند که علل کناره‌گیری نخبگان ورزشی کره‌ای از ورزش حرفه‌ای، به دلایلی از قبیل افزایش سن، آسیب‌دیدگی‌های مزمن، داشتن ارتباطات نامناسب با مربیان، عدم دستیابی به اهداف ورزشی، فرصت‌های جذاب پس از ورزش و تغییرات مهمی در زندگی شخصی (مانند ازدواج، سربازی) اشاره کردند. همچنین با تحقیقات تجاری و مشکل‌گشا (۲۰۱۳) همسو است که بیان کردند می‌توان از انتقال ورزشکاران از ورزش قهرمانی به بازنشستگی و مدل مفهومی چارنر و اسپلزی‌رگ (۱۹۸۶) به‌عنوان الگویی در سازمان‌های ورزشی استفاده نمود. همچنین با تحقیقات هاشمی افوس و همکاران (۲۰۱۵) همسو است که اذعان داشتند سازمان‌های ورزشی با ارائه برنامه‌هایی از قبیل برنامه‌های مالی-اقتصادی، تحصیلی، شغلی، برنامه‌های حفظ سلامت عمومی و مشاوره در امور تغذیه و... نخبگان ورزشی را برای مواجهه با دوران بازنشستگی و مشکلات احتمالی ناشی از آنها آماده سازند. همچنین با تحقیق صالحی (۲۰۱۷) همسو است و اذعان کردند که آن دسته از ورزشکارانی هم که داوطلبانه و به تدریج بازنشسته شده‌اند، دوران گذار کم‌دردسرتی داشته‌اند. همچنین با تحقیقات دکسین^۲ و همکاران (۲۰۲۰) همسو است و بیان کردند سن، سطح ورزش، مدرک مربوط به صنعت و ورزش، سازگاری کاری، سازگاری مهارتی و سطح متوسط درآمد ماهانه تأثیرات قابل توجهی بر رضایت از تغییر شغل در نخبگان ورزش بازنشسته دارد. با توجه به تنوع عوامل مؤثر در میزان رضایت از تحول حرفه‌ای نخبگان بازنشسته، پیشنهاد کردند که محتوای آموزش‌های مربوط به تحول حرفه‌ای ورزشکاران باید براساس تقاضای بازار مشاغل تعیین

1. Yang
2. Dexin

شود، خدمات متنوعی ایجاد کند، بهبود و ارتقای سطح استاندارد آموزش تحول حرفه‌ای نخبگان ورزشی و سیستم تأمین اجتماعی آنان روندی مستمر داشته باشد.

در نتیجه با توجه به مدلی نهایی، نظریه مدیریت بازیابی نخبگان ورزشی (قهرمانان، مریان، داوران و مدیران) با رویکرد اقتصاد چرخشی می‌توان نتیجه گرفت که این مدل، چارچوبی جامع برای درک و مدیریت بازیابی نخبگان ورزشی با رویکرد اقتصاد چرخشی ارائه می‌دهد. این رویکرد، نه تنها به حفظ و ارتقای جایگاه نخبگان فعلی ورزش می‌پردازد بلکه با ایجاد چرخه نخبگی، زمینه را برای ظهور و پرورش نسل‌های جدید نخبگان فراهم می‌کند. نقش نخبگان ورزشی در توسعه پایدار و چندجانبه ورزش کشور نشان می‌دهد که مدیریت نخبگان ورزشی، نقشی حیاتی در توسعه ورزش کشور در ابعاد مختلف (اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و...) دارد. توسعه و تعالی ورزش با تأکید بر منابع انسانی و مدیریت دانش‌بنیان بیانگر این است که سرمایه‌گذاری در منابع انسانی (آموزش، پرورش، حمایت و...) و استفاده از دانش روز، پیش‌شرط‌های لازم برای توسعه ورزش و پرورش نخبگان هستند. توسعه جامع و پایدار ورزش از طریق مدیریت بهینه منابع و ظرفیت‌ها هدف اصلی این مدل را مشخص می‌کند. مدیریت بهینه منابع (مالی، انسانی، تجهیزات و...) و ظرفیت‌ها (استعدادها، دانش، تجربیات و...) کلید دستیابی به توسعه پایدار در ورزش است. مدیریت نخبگان ورزشی برای توسعه پایدار به مجموعه‌ای از اقدامات و تعاملات اشاره دارد که برای مدیریت مؤثر نخبگان ورزشی و دستیابی به توسعه پایدار لازم است. این اقدامات می‌تواند شامل شناسایی، جذب، آموزش، حمایت، ارزیابی و بازگرداندن نخبگان به چرخه ورزش باشد. چالش‌ها و راهبردهای توسعه ورزش و نخبگان ورزش نشان می‌دهد که موانع و چالش‌هایی در مسیر توسعه ورزش و مدیریت نخبگان وجود دارد که باید شناسایی و با استفاده از راهبردهای مناسب، بر آن‌ها غلبه کرد. این چالش‌ها می‌تواند شامل کمبود منابع مالی، ضعف ساختارهای مدیریتی، عدم توجه به دانش و فناوری، مسائل فرهنگی و اجتماعی و... باشد. مدیریت چرخه نخبگی برای توسعه پایدار نتیجه نهایی این مدل است. با مدیریت مؤثر چرخه نخبگی (جذب، پرورش، حفظ و بازگرداندن نخبگان)، می‌توان به توسعه پایدار در ورزش دست یافت. این چرخه شامل ورود استعداد‌های جدید، پرورش آن‌ها توسط مریان و مدیران باتجربه، حفظ نخبگان در عرصه ورزش و در نهایت بازگرداندن تجربیات و دانش آن‌ها به نسل‌های بعدی است. رویکرد اقتصاد چرخشی در این مدل به معنای استفاده

بهینه از منابع و ظرفیت‌ها و جلوگیری از هدررفت آن‌ها است. به‌عنوان مثال، بازگرداندن تجربیات و دانش نخبگان بازنشسته به چرخه ورزش (به‌عنوان مربی، مشاور، مدیر و...)، نمونه‌ای از این رویکرد است.

در نهایت با توجه به شرایط علی و عواملی که بر توسعه ورزش و نخبگان ورزشی تأثیر می‌گذارند، مانند چالش‌های چندوجهی ورزشکاران حرفه‌ای، تأثیر عوامل کلان بر توسعه ورزش و چالش‌ها و موانع توسعه و بهره‌وری از ظرفیت نخبگان ورزشی، پیشنهاد می‌شود سازوکارهای رسمی برای شناسایی و جذب نخبگان ورزشی بازنشسته ایجاد شود. همچنین با توجه به شرایط مداخله‌گر و عواملی که می‌توانند بر رابطه بین شرایط علی و پیامدها تأثیر بگذارند، مانند توسعه و تعالی ورزش با تأکید بر منابع انسانی و مدیریت دانش بنیان و بازاریابی مؤثر با تأکید بر ایجاد اشتغال و بهبود منابع انسانی پیشنهاد می‌شود برنامه‌های آموزشی و توانمندسازی برای آماده‌سازی نخبگان برای نقش‌های جدید طراحی شود. با توجه به طبقه محوری و هسته اصلی پدیده مورد مطالعه، یعنی توسعه جامع و پایدار ورزش از طریق مدیریت بهینه منابع و ظرفیت‌ها، پیشنهاد می‌شود فرصت‌های شغلی مناسب برای به‌کارگیری نخبگان در زمینه‌های مختلف ورزشی ایجاد شود. با توجه به کنش‌ها و تعاملات: اقداماتی که برای دستیابی به توسعه پایدار ورزش انجام می‌شوند، مانند مدیریت نخبگان ورزشی برای توسعه پایدار، بهینه‌سازی چرخه بهره‌وری از نخبگان، و شبکه‌سازی مؤثر، پیشنهاد می‌شود شبکه‌های ارتباطی بین نخبگان ورزشی و سازمان‌های ورزشی ایجاد شود. با توجه به بستر حاکم: شرایط و زمینه‌هایی که کنش‌ها و تعاملات در آن رخ می‌دهند، مانند نقش ورزش در توسعه پایدار و چندجانبه کشور و عوامل مؤثر بر عملکرد و موفقیت فرد و سازمان در یک بستر اجتماعی فرهنگی، پیشنهاد می‌شود ساختارهای حمایتی و قانونی مناسب برای نخبگان ورزشی ایجاد شود و دولت باید با ایجاد قوانین و مقررات حمایتی، زمینه را برای توسعه ورزش و فعالیت سازمان‌های ورزشی فراهم کند. این شامل تسهیل فرآیندهای اداری، ارائه مشوق‌های مالیاتی و حمایت از بخش خصوصی در سرمایه‌گذاری در ورزش می‌شود. با توجه به پیامدها: نتایج حاصل از کنش‌ها و تعاملات، مانند مدیریت چرخه نخبگی در ورزش، گردش نخبگان ورزشی یا چرخه نخبگی در ورزش و بهینه‌سازی چرخه نخبگی در ورزش با رویکرد اقتصاد چرخشی، پیشنهاد می‌شود نظام‌های انگیزشی برای جذب و حفظ نخبگان در چرخه ورزش توسعه پیدا کند به‌طوری که یک سند راهبردی جامع برای

مدیریت چرخه نخبگی در ورزش تدوین شود که شامل اهداف، سیاست‌ها، برنامه‌ها و شاخص‌های ارزیابی باشد. این سند باید به صورت دوره‌ای بازبینی و به‌روزرسانی شود. یک نهاد یا کمیته تخصصی در سطح وزارت ورزش یا سازمان‌های ورزشی تشکیل شود که مسئولیت برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت بر چرخه نخبگی را برعهده داشته باشد. یک پایگاه داده جامع از نخبگان ورزشی (شامل ورزشکاران، مربیان، داوران و مدیران) با اطلاعات کامل از سوابق، تخصص‌ها، مهارت‌ها و علایق آن‌ها ایجاد شود. این پایگاه داده می‌تواند به شناسایی و به‌کارگیری مناسب نخبگان کمک کند. برنامه‌های مدونی برای انتقال دانش و تجربه از نخبگان بازنشسته یا کم‌فعال به نسل جدید ورزشکاران، مربیان و مدیران طراحی و اجرا شود. این برنامه‌ها می‌تواند شامل کارگاه‌های آموزشی، سمینارها، دوره‌های مربیگری، برنامه‌های منتورینگ و فرصت‌های شغلی پاره‌وقت باشد. فرصت‌های شغلی متنوعی برای نخبگان ورزشی در زمینه‌های مختلف مانند مربیگری، مشاوره، مدیریت، آموزش، پژوهش، رسانه و بازاریابی ورزشی ایجاد شود. شبکه‌های ارتباطی بین نخبگان ورزشی، سازمان‌های ورزشی، دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی و بخش خصوصی ایجاد شود تا تبادل دانش و تجربه و فرصت‌های همکاری تسهیل شود. با رویکرد اقتصاد چرخشی، هدف باید بهره‌وری حداکثری از منابع موجود (دانش، تجربه، تخصص، امکانات و تجهیزات) باشد. به‌عنوان مثال، از تجربیات مربیان بازنشسته در آموزش مربیان جوان استفاده شود و از امکانات ورزشی بلااستفاده برای برگزاری دوره‌های آموزشی و استعدادیابی استفاده شود. از هدررفت منابع جلوگیری شود. به‌عنوان مثال، از دانش و تجربه نخبگان ورزشی که به دلیل بازنشستگی یا تغییر شغل از چرخه ورزش خارج می‌شوند، استفاده شود. دانش و تجربه نخبگان ورزشی باید به‌طور مداوم بازیافت و در چرخه ورزش مورد استفاده مجدد قرار گیرد. به‌عنوان مثال، از نتایج پژوهش‌های انجام شده توسط نخبگان در بهبود عملکرد ورزشکاران استفاده شود. چرخه‌های بسته‌ای طراحی شود که در آن منابع به‌طور مداوم در گردش باشند. به‌عنوان مثال، ورزشکاران پس از بازنشستگی به‌عنوان مربی، مشاور یا مدیر به چرخه ورزش بازگردند و دانش و تجربه خود را به نسل‌های بعدی منتقل کنند. با اجرای این پیشنهادها، می‌توان چرخه نخبگی در ورزش را بهینه‌سازی کرد و از ظرفیت‌های نخبگان ورزشی به نحو احسن در راستای توسعه پایدار ورزش کشور بهره برد.

این تحقیق با محدودیت‌هایی همراه است که باید در تفسیر نتایج مدنظر قرار گیرد. نخست، مدل پارادایمی ارائه شده ذاتاً تلاشی برای ساده‌سازی پدیده‌های پیچیده است و ممکن است تمام ابعاد مرتبط با مدیریت نخبگان ورزشی و اقتصاد چرخشی در ورزش را به‌طور کامل پوشش ندهد. دوم، انتخاب عناصر مدل شامل شرایط علی، مداخله‌گر، پدیده محوری، کنش‌ها، پیامدها و بستر تا حدی ذهنی بوده و پژوهشگران دیگر ممکن است ساختار متفاوتی را پیشنهاد کنند. سوم، تحقیق محدود به یک زمینه جغرافیایی (ایران) و بازه زمانی مشخص (۱۴۰۲-۱۴۰۳) است و بنابراین تعمیم نتایج به سایر مکان‌ها یا دوره‌ها با احتیاط صورت می‌گیرد. نهایتاً، محدودیت‌هایی در جمع‌آوری داده‌ها وجود داشت از جمله دسترسی محدود به اطلاعات نخبگان ورزشی بازنشسته و داده‌های مالی مرتبط با اقتصاد ورزش که می‌تواند بر جامعیت تحلیل اثرگذار باشد.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌کنند که هیچ‌گونه تضاد منافی در انجام و انتشار این پژوهش وجود ندارد. این مقاله پیش‌تر در نشریه یا مجله دیگری منتشر نشده و همزمان برای هیچ نشریه دیگری ارسال نشده است. همچنین، تمامی حقوق مربوط به محتوا، جداول و سایر داده‌های پژوهش مطابق قوانین نشر به ناشر واگذار خواهد شد.

سپاسگزاری

از آنجا که این مقاله مستخرج از رساله دکتری است، از همه اساتیدی که در نگارش، داوری و اصلاح این مقاله بنده را یاری کردند کمال تشکر را دارم. نگارندگان بر خود لازم می‌دانند از داوران محترم به خاطر ارائه نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری کنند. در پایان از تمامی کسانی که به نوعی در به ثمر رسیدن این مقاله نقش داشتند سپاسگزاری می‌نمایم.

ORCID

Seyede Kazhal Mirhbeygi <http://orcid.org/0009-0008-2328-0304>

Seyede Faride Hadavi <http://orcid.org/0000-0003-0928-7629>

منابع

- بی‌آزار، احمد، مرتضوی، مهدی و شاه‌قلیان، کیوان. (۲۰۱۹). ارائه مدلی برای بازی‌وارسازی مدیریت منابع انسانی در سازمان‌های دولتی. *مدیریت منابع در نیروی انتظامی*، ۸(۴)، ۵۱-۸۴. <https://www.sid.ir/paper/964753/fa>
- تجاری، فرشاد و مشکل‌گشا، الهام. (۱۳۹۲). فرآیند گذار ورزشکاران از ورزش قهرمانی به بازنشستگی: مدل مفهومی چارنر و شنزبرگ. *مطالعات مدیریت ورزشی*، ۱۹، ۶۳-۸۰. https://smrj.ssrc.ac.ir/article_323.html
- خوشدل، ایمان، خدایاری، عباس و نوری، ایلخان. (۱۳۹۳). مقایسه مشکلات کناره‌گیری از ورزش قهرمانی در قهرمانان مرد نخبه رشته‌های انفرادی منتخب ایران و ارتباط آن با کیفیت زندگی آنها. *هشتمین کنفرانس بین‌المللی تربیت بدنی و علوم ورزشی*، تهران: دانشگاه شهید بهشتی. <https://www.sid.ir/paper/832401/fa>
- دانایی‌فرد، حسن و اسلامی، آذر. (۲۰۱۱). کاربرد/استراتژی پژوهشی نظریه زمینه‌ای در عمل ساخت نظریه بی‌تفاوتی سازمانی. تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق. <https://www.iranketab.ir/book/100573-sakhte-nazariye>
- رضایی صوفی، مرتضی، مرتضوی فراهانی، ابوالفضل و شعبانی، عباس. (۲۰۱۷). تحلیل محیطی ورزش حرفه‌ای ایران. *تحقیقات کاربردی در مدیریت ورزش*، ۶(۱)، ۱۰۹-۱۱۹. https://arsmb.journals.pnu.ac.ir/article_3962.html
- رضایی، شمس‌الدین و صالحی‌پور، مژگان. (۲۰۱۸). تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه صنعت ورزش ایران با رویکرد داده‌محور. *مجله مدیریت منابع انسانی در ورزش*، ۶(۱)، ۱۰۷-۸۹. https://shm.shahroodut.ac.ir/article_1399.html
- رودری، سهیل، عربی، سیدهادی و رحیمی کاهکشی، ساناز. (۲۰۲۳). سرریز نوسانات بین نرخ ارز، تورم و نقدینگی در اقتصاد ایران: رویکرد TVP-VAR-BK. *تحقیقات اقتصادی ایران*، ۲۸(۹۷)، ۱۹۰-۱۵۲. https://ijer.atu.ac.ir/article_17014.html
- صالحی، حمید. (۲۰۱۷). تجربیات ورزشکاران بازنشسته ایرانی در دوران بازنشستگی. *مدیریت ورزش*، ۹(۳)، ۳۸۹-۴۱۰. https://jsm.ut.ac.ir/article_64711.html
- طاهری، علی‌شیر، خرمدل، آسیه و بخشنده، احسان. (۲۰۲۰). اشتیاق شغلی و رضایت شغلی از شاخص‌هایی هستند که بر عملکرد و بهبود کیفیت زندگی کاری کارکنان تأثیر می‌گذارند.

- <https://rmana.ir/article-45-289-309>. پژوهش‌های نوین در مدیریت و حسابداری، ۳۰۹، ۲۸۹-۴۵. 1-XXX
- طلایی، حمیدرضا. (۲۰۲۳). ارزیابی موانع پذیرش اقتصاد چرخشی و صنعت ۴.۰ در صنعت لوازم خانگی با استفاده از مدل‌سازی ساختاری تفسیری و مدل‌سازی معادلات ساختاری. تحقیقات مدرن در تصمیم‌گیری، ۹۹، ۳۴-۱۲۸. <https://rmdo.journal.ir>
- محبت‌طلب، علی و باقری، ابوالفضل. (۱۴۰۳). بررسی عوامل مؤثر بر شکل‌گیری و توسعه کسب‌وکارهای اقتصاد چرخشی: مطالعه موردی چندگانه شرکت‌های بازیافت تجهیزات پزشکی. توسعه کارآفرینی، ۶۵، ۱۷۵-۱۹۷. doi:10.22059/jed.2024.370961.654325
- موسوی، جعفر. (۲۰۱۴). بررسی عوامل مؤثر بر پایان دوره قهرمانی ورزشکاران حرفه‌ای. مجله مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، ۱۰(۲۰)، ۱۴۳-۱۵۴. https://msb.journals.umz.ac.ir/article_873.html
- میرزمانی، شهرام. (۲۰۱۱). ساختار بین‌المللی ورزش همگانی. چاپ اول، تهران، انتشارات سلسه مهر، ۴۴-۴۵. <https://mahdroo.ir/shop/product/book-22636-7ioeyi>
- نصیرزاده، عبدالمهدی، فراهانی، زهرا و سلطانیان، لیلا. (۱۳۹۸). موانع و چالش‌های بازاریابی ورزش دانشجویی (مطالعه موردی: دانشگاه پیام نور). فصلنامه تحقیقات کاربردی در مدیریت ورزشی، ۸(۱)، ۴۳-۵۶. https://arsmb.journals.pnu.ac.ir/article_5844.html
- هادوی، سیده. فریده. (۱۳۹۹). اصول، مبانی و فلسفه علوم ورزشی و تربیت بدنی. انتشارات حتمی. <https://hatmipg.com/product/>
- هاشمی افوس، محمود، همتی‌نژاد، طولی، مهرعلی، بنار، نوشین، مومنی پیری، سجاد و نوروزی، سعید. (۱۳۹۴). بازنگری ورزشی. دو فصلنامه پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی. ۵(۱۰).
- https://jrsm.khu.ac.ir/browse.php?a_code=A-10-2-19&sid=1&slc_lang=fa
- همتی‌نژاد، زهرا و همتی‌نژاد، مهرعلی. (۱۳۹۳). ارزیابی کیفیت خدمات آموزشی دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی گیلان براساس مدل سروکوال. مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، ۱(۳)، ۱-۱۰. https://jsmbs.ir/article_XXXX.html

References

- Alfermann, D., Stambulova, N. & Zemaityte, A. (2004). Reactions to sport career termination: A cross-national comparison of German, Lithuanian, and Russian athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, 5(1), 61-75. doi: 10.1016/S1469-0292(02)00050-X

- Allison, M.T. & Meyer, C. (1988). Career problems and retirement among elite athletes: The female tennis professional. *Sociology of Sport Journal*, 5(3), 212–222. Doi: <https://doi.org/10.1123/ssj.5.3.212>
- Dexin, Z., Tianshu, X. & Chong, J. (2020). A study on retired athletes' training policy optimization based on the career transitions. 2020 Chinese Control and Decision Conference (CCDC). doi: 10.1109/ccdc49329.2020.9164820
- Fédération Internationale de Football Association. (2025). Lifecycle support and circular pathways for elite sport professionals. Zurich, Switzerland. https://inside.fifa.com/football-development/fifa-forward/fifa-forward-report?utm_source=chatgpt.com
- Geissdoerfer, M., Savaget, P., Bocken, M.P. & Hultink, E.J. (2017-2). The circular economy – A new sustainability paradigm? (<https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0959652616321023>). *Journal of Cleaner Production*. 143, 757–768. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.12.048>
- Hattersley, C., Hembrough, D., Khan, K., Picken, A., Rumbold, J. & Maden-Wilkinson, T. (2019). Managing the transition into retirement for elite athletes. *Professional Strength & Conditioning*, 53, 11–16. <https://cdn.uk sca.org.uk/assets/pdfs/UkscaIqPdfs/professional-strength-conditioning-issue-53-june-2019-637036278829224774.pdf>
- International Olympic Committee. (2024). Olympic agenda and human capital development report. Lausanne, Switzerland
- Lewandowska, E., Kostencka, A., Dziembowska, I. & Gotowski, R. (2017). Happiness in active and retired athletes. *Studia Sportiva*, 11(1), 258. doi: 10.5817/StS2017-1-43.
- Ling, Z. & Hong, F. (2014). After the glory: elite athletes' re-employment in China. *The International Journal of the History of Sport*, 31(6), 635–651. doi:10.1080/09523367.2013.878498
- Liu, Z. & Lu, Y. (2016). Re-employment of retired athletes in China. *The International Journal of the History of Sport*, 33(5), 624–633. <https://doi.org/10.1080/09523367.2016.1188083>
- Main Economic Indicators - complete database (Edition 2019/03) » (<https://dx.doi.org/10.1787/c18e4a0e-en>). Main Economic Indicators. <https://doi.org/10.1787/c18e4a0e-en>
- Marcellini, A. (2018). The extraordinary development of sport for people with dis/abilities. What does it all mean? *Alter*, 12(2), 94-104. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1875067218300270>
- Mihovilovic, M.A. (1968). The status of former sportsmen. *International Review of Sport Sociology*, 3(1), 73–96. <https://doi.org/10.1177/101269026800300105>
- Muhammed, Z. & Abubakar, I.R. (2019). Improving the quality of life of urban communities in developing countries. In: Leal Filho, W., Azul, A., Brandli, L., Özuyar, P., Wall, T. (eds) *Responsible Consumption and Production*. Encyclopedia of the UN Sustainable Development

- Goals. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-71062-4_25-1
- Park, S., Tod, D. & Lavallee, D. (2012). Exploring the retirement from sport decision-making process based on the trans theoretical model. *Psychology of Sport & Exercise*, doi:10.1016/j.psychsport.2012.02.003.
- Paris (2024). Organizing Committee. (2024). Sustainability initiatives and legacy strategies report. Paris, France. https://www.paris2024.org/en?utm_source=chatgpt.com
- Schlossberg, N.K. (1981). A model for analyzing human adaptation to transition. *The Counseling Psychologist*, 9(2), 2–18. <https://doi.org/10.1177/001100008100900202>
- Stambulova, N.B., Ryba, T.V. & Henriksen, K. (2020). Career development and transitions of athletes: The international society of sport psychology position stand revisited. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 19(4), 550–524. doi: 10.1080/1612197X.2020.1737836
- Stambulova, N., Alfermann, D., Statler, T. & Côté, J. (2009). ISSP Position stand: Career development and transitions of athletes. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 7(4), 395–412. doi: 10.1080/1612197X.2009.9671916
- Stambulova, N., Stephan, Y. & Jäphag, U. (2007). Athletic retirement: A cross-national comparison of elite French and Swedish athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, 8(1), 101–118. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2006.05.002>. doi: https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2006.05.002?utm_source=chatgpt.com
- Strauss, A. & Corbin, J. (1990). Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques. Sage Publications. Google Books - Basics of Qualitative Research. https://books.google.com/books?id=0J5GAAAAMAAJ&utm_source=chatgpt.com
- Strauss, A. & Corbin, J. (1998). *Basic of qualitative research: techniques and procedures for developing grounded theory*. 2nd ed., Thousand oaks, sage. <https://psycnet.apa.org/record/1999-02001-000>
- Strauss, A. & Corbin, J. (2008). *Basics of Qualitative Research; Grounded Theory Procedures and Techniques*. (2nd ed.), Thousand Oaks, CA: Sage. https://books.google.com/books?id=2oA8DwAAQBAJ&utm_source=chatgpt.com
- Svensson, P. G., & Hambrick, M. E. (2019). Exploring how external stakeholders shape social innovation in sport for development and peace. *Sport Management Review*, 22(4), 540–552.
- Svoboda, B. & Vanek, M. (1982). Retirement from high-level competition. In T. Orlick, J.T. Partington & J.H. Salmela (Eds.), *Proceedings of the 5th World Congress of Sport Psychology* (pp. 166–175). Ottawa, Canada:

- [Coaching Association of Canada. https://scholar.google.com/scholar?q=Retirement+from+high-level+competition+Svoboda+Vanek+1982&utm_source=chatgpt.com](https://scholar.google.com/scholar?q=Retirement+from+high-level+competition+Svoboda+Vanek+1982&utm_source=chatgpt.com)
- Taylor, J. & Ogilvie, B.C. (1994). A conceptual model of adaptation to retirement among athletes. *Journal of Applied Sport Psychology*, 6(1), 1–20. doi:10.1080/10413209408406462
- United Nations Environment Programme. (2025). Circular economy frameworks and human resource sustainability in sport. Nairobi, Kenya. https://www.unep.org/resources/filter/sort_by=publication_date/sort_order=desc/page=0
- Yang, J., et al. (2006). Assessing reasons for sports career termination: Development of the Athletes' Retirement Decision Inventory (ARDI). *Psychology of Sport and Exercise*, 7(4), 407–421. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2005.11.001>